

**De Wijzer
Presenteert**

1967

N°1

7/11/2017

//EDITORIAAL: 2017-2018

N — U — M M E — R — 1°

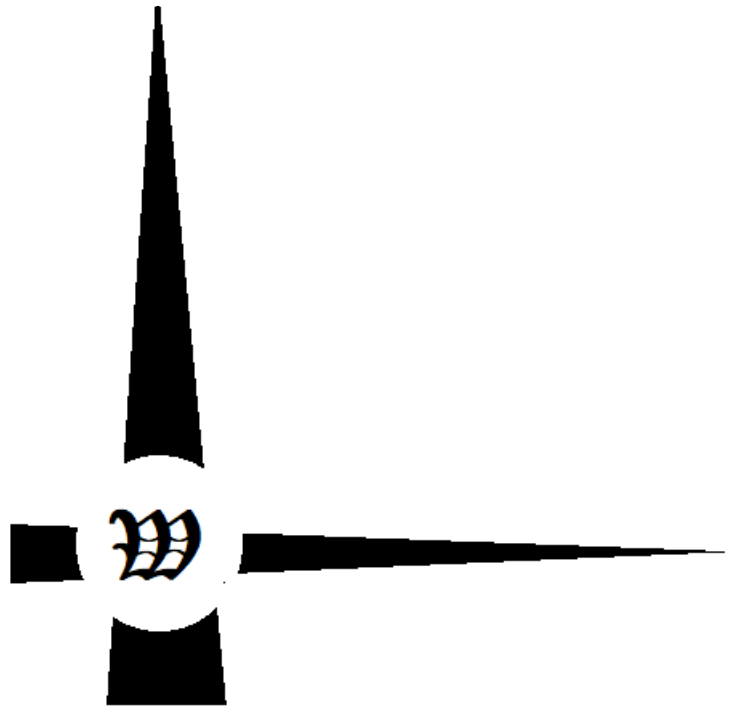
Redactie:

K.R.I.S. Dostoffsky

NASSreddit

Zinbad DeZR

Bijdragen:

Dank Aan Alle Medewerkers Voor Deze Eerste:

A. Doumen || A. Hendrixx || F. Kumps || R. Macquoy || R. Ouwerkerk
|| A. Romkes || J. Vanschoren || G. Smits || A. Van Liedekerke || W.
Vandenbergen || J. Vandermeulen || B. Willebrords ||

Drukwerk:

Copyzaak De Raaf,
Leuven.

Contact: DEWIJZER@NFK.BE

www.nfk.be

Facebook.com/dewijzerNFK/

De Bende van Twijfel:

Deze Wijzer is voor zeer weinigen. Misschien is nog niemand die hem zal begrijpen zelfs maar geboren. Hoe dit komt, vraagt u? De geruchten zijn waar – een nieuw collectief van schrijvers, dichters en satirici heeft de touwtjes in handen bij het alom geprezen kringblad van NFK. Terwijl dit in mysteriën gehulde trio er vorig jaar (na hun omstrepen en avantgardistische editoriaal in het kiesboekje) nog door kwade tongen van beticht werd de Wijzer tot een ‘memeblad’ te willen omtoveren, blijkt dat nu slechts een rookgordijn te zijn geweest voor hun latente literaire genie, dat al die tijd schuilging achter de ludieke virale spotprenten waarmee zij door kortzichtige geesten werden geassocieerd. Dat bewijzen deze drie levenskunstenaars par excellence ten overvloede in de gloednieuwe editie van het vertrouwde blad die u voor u liggen hebt. Hun zoektocht naar meeslepende vertellingen leidde hen op een fabelachtige wereldreis van het knusse kantoortje van Luc Sels, via de huizen van hun talloze lovenswaardige handlangers die ook een steentje hebben bijgedragen, naar het barre poollandschap van een studentenstad in het hoge noorden. Rest ons slechts de hamvraag te beantwoorden: wie zijn de leden van deze ‘Bende van Twijfel’, zoals ze in de media steevast worden genoemd?

ZINBAD DE
ZR

NASSREDDIT

KRIS
DOSTOFFSKY

Sommigen hebben gesuggereerd dat ze geheime connecties hebben met de rijksmacht, dit omdat hun rake punchlines en gevatte zinspelingen blijf zouden geven van militaire precisie. Maar over hun motieven is niets geweten en we kennen hen enkel onder duistere, volgens sommigen gefingeerde namen: Kris Dostoffsky, Zinbad de Zeeram en Nasreddit. Twee van hen zijn volgens de sagen uit het Brusselse afkomstig – zij het dat de ene zijn status als etnische Brusselaar als een onuitputtelijke bron van inspiratie gebruikt, terwijl de andere er juist naar streeft een ‘universele’ bijdrage aan de westerse canon te leveren, ook toegankelijk voor wie niet geboren en getogen is in onze roemrijke hoofdstad. De laatste, ook wel de ‘reus’ van de bende genoemd en onovertroffen kenner van de moderne horrorcinematografie, zou dan weer zijn oorsprong hebben in een amper in kaart gebracht land in noordelijk Europa, een in nevelen gehuld ijskoninkrijk waar naar verluidt de dieren nog spreken. Welaan! daarmee is deze korte introductie achter de rug en trek ik, auctorieuze verteller die dit revolutionaire gebeuren uit hogere sferen aanschouwt, mij terug in de anonimiteit van het noumenale. Ik laat het woord aan deze geniale litteratoren en hun al even begaafde collega’s die hen bij het samenstellen van deze hedendaagse klassieker hebben geholpen. Literatuurminder, hou u vast: hierna zal uw leven nooit nog hetzelfde kunnen zijn.

//Overzicht:

p. 5-11: Interview Luc Sels

**p.12: Hippie Freedom
Door B. Willebrords**

**p.13: Kortverhaal Door A.
Romkes**

**p.14-16: Le Droit A La Vil-
le Door J.
Vandermeulen**

p.17-23: De Tegenwijzer

**p. 24-25: LawTrain Door
Bad Joe**

**p. 26-32: De Internatio-
nale**

P. 33: De Onderwijzer

**p. 34-35: Kortverhaal Door
A. Van Liedekerke**

**p. 36: Kortverhaal Door A.
Romkes**

**p. 37-39: Halloweenraders
Door Kris Dostoffsky**

**p.40-45: 1967 Als Voor-
avond Van Mei '68 Door G.
Smits & J. Vanschoren**

**p.46-47: Honderd Jaar
Eenzaamheid Door P.
Kubala**

De Wijzer Presenteert:

Interview:
Rector Luc Sels

"ik heb
heel veel
op mijn
kerfstok
dat ik
liever
niet in
een
artikel
zou zien
staan."

-L. Sels

40 Cent
Interviews

Ondanks onze zoektocht naar ongeziene en exotische concepten kon ook DeWijzer er niet aan ontsnappen op visite te gaan bij professor Luc Sels. Te midden van zijn drukbezette beleidsleven als kersvers rector vindt Sels een uurtje de tijd om onze journalistieke nieuwsgierigheid te bevredigen. De sympathieke socioloog ontvangt ons op een vroege oktobermiddag in zijn kantoor, een rustige werkplek bovenin het gebouw van de Universiteitshallen. Er volgt een interview waarbij hij zozeer opgaat in zijn zorgvuldig geformuleerde antwoorden dat we hem bijna een meeting in Gasthuisberg doen missen.

\\pp.6-11//

Hoe ervaart u uw eerste dagen als zittend rector? Is het heel anders dan het decanaat?

'Zittend rector', dat is al een mooie verwoording: ik moet zeggen dat ik weinig stil zit. Het is absoluut heel verschillend van het decanaat, maar langs de andere kant niet heel anders dan wat ik verwacht had. Het is niet zo dat ik hier binnenkwam en plots dacht: 'oei, vergissing, dit had ik niet moeten doen.' Maar de nachten zijn wel erg kort, wat natuurlijk te maken heeft met de aanlooperperiode. De vorige rector had een stijl die vaak 'extern' wordt genoemd, wat betekende dat hij veel het podium opging, congressen opende en sloot, op alle emeritaatsvieringen aanwezig was. Ik probeer de engagementen die door hem zijn aangegaan zoveel mogelijk na te komen om de organisatoren niet te ontgoochelen doordat er plots geen rector meer aanwezig is. Maar op termijn is het wel een punt van ruimere bezinning om een ander evenwicht te vinden tussen tijd voor bestuur en tijd voor representatie. Dat is dus momenteel wat worstelen.

Voor het overige moet ik zeggen dat de omkadering bijzonder goed is. De relatie met algemeen beheerder Koen Debackere is uitstekend en het bestuur zelf – ik praat liefst niet alleen over mezelf, maar over het volledige bestuur inclusief de vicerectoren – functioneert ook heel goed. Ik merk wel dat iedereen zich nog moet inwerken. Zelf heb ik het voordeel dat ik negen jaar decaan ben geweest van een grote faculteit, waardoor je sowieso het universitaire beleidsniveau wel kent. Maar sommige van de vicerectoren zijn minder vertrouwd met het universitaire bestuursniveau of zijn bijvoorbeeld nooit decaan geweest.

Werken aan de cohesie in het team is gelukt – het team staat er op dit moment. Tot nu toe is het vooral heel hard werken geweest om een beleidsplan te ontwikkelen. Ook op politiek niveau is het een hectische periode, omdat de Vlaamse regering momenteel een aantal decreten voorbereidt die nog in de loop van die academiejaar gestemd zouden moeten worden in het parlement. Een aantal ervan grijpen echt naar het hart van het onderwijs: ik denk dan vooral aan de educatieve master, maar ook aan de decretale vormgeving van de instellingsreview, die tot nu toe vooral een 'proefreview' was en stevig verankerd dient te worden. Voorlopig zijn er gelukkig nog maar een paar onaangename verrassingen geweest, die ik hier niet ga bespreken.

Is de politiek dan op dit moment uw hoogste prioriteit?

Mijn hoogste prioriteit is tweevoudig. Ten eerste willen we zorgen dat we onze stempel kunnen drukken op de decreten die momenteel vormkrijgen (en dat loopt goed), ten tweede zorgen dat we tegen november of december met een beleidsplan naar de Academische Raad kunnen gaan.

Omtrent dat beleidsplan: in uw programma vermeldde u als een van uw centrale punten dat er meer diversiteit moet zijn aan de KU Leuven. We vroegen ons af of u kunt uitleggen waarom dit zo centraal staat? Merkte u tijdens de periode voordat u rector werd dat er te weinig diversiteit aanwezig was aan de universiteit?

Voor alle duidelijkheid: diversiteit is een belangrijk thema, maar het is niet een van de vijf centrale projectendie we vooropstellen.

Diversiteit en interculturaliteit daarentegen zie ik niet als 'nieuwe' thema's: ook al onder de vorige rector en onder Mark Waer kreeg deze thematiek heel veel aandacht. Ik zal drie voorbeelden geven van thema's in verband met diversiteit die we belangrijk vinden. Ten eerste: het aantrekken van een meer divers studentenpubliek, wat een streefdoel blijft. Ik heb daarbij niet een soort quotaregeling in gedachten of een bepaald percentage dat bereikt dient te worden. Het gaat mij er veel meer om dat alle mogelijke groepen in de samenleving, ook in een auditorium terug te vinden zijn. We willen weg van het tweedimensioneel denken hieromtrent dat in het verleden vaak voorkwam: men focuste vaak heel sterk op studenten met een migratieachtergrond en op de genderthematiek. Dat blijven wel belangrijke dimensies, maar er is ook het beleid omtrent studenten met een functiebeperking, omtrent seksuele voorkeur, omtrent de socio-economische achtergrond, etc. Ik zeg niet dat we op die vlakken diversiteit 'missen', maar we hebben er simpelweg heel weinig beleid rond. We willen vooral openheid tegenover al die groepen realiseren en zorgen dat alle talenten kansen krijgen. Ten tweede is het dynamiseren van de associatie KU Leuven in het kader van diversiteit uiterst belangrijk, want we merken dat de populaties die hogescholen aanspreken, veel diverser zijn dan degene die de KU Leuven aanspreekt. We kunnen een betere mix van die groepen in onze auditoria krijgen als we meer werk maken van onze schakelprogramma's en ervoor zorgen dat professionele bachelors kunnen doorschakelen naar de masteropleidingen. Ten derde wil ik de sociale en maatschappelijke verantwoordelijkheid van de universiteit aanhalen. Dat heeft niet zozeer te maken met hoe we zelf in onze auditoria werken rond diversiteit, maar eerder met hoe we onze diensten kunnen aanbieden aan een diverse samenleving. Neem nu de thematiek van service learning, waarbij je studenten aanspreekt op hun maatschappelijk engagement door hen in lijn van hun discipline in te schakelen ten dienste van kwetsbare groepen. Ik vind het heel belangrijk dat we in deze context de volgende jaren studenten ervaring laten opbouwen rond hoe ze vanuit hun discipline de kansen kunnen vergroten van kinderen met een taalachterstand, families in typische migrantenbuurten, kwetsbare studenten – wat al bestaat met het Mindmatesprogramma – etc. Een ander voorbeeld is ons engagement in de context van Scholars at Risk, een internationaal netwerk van universiteiten die proberen om onderzoekers die werkzaam zijn in oorlogsgebieden of onder dictatoriale regimes moeten werken, tijdelijk te hosten in de eigen instelling. KU Leuven blonk joer tot nu toe uit in afwezigheid, maar we zijn middelen aan het reserveren om daar een engagement rond aan te gaan en te zorgen dat we daar onze verantwoordelijkheid opnemen.

Kortom, het gaat mij niet alleen om strikte 'diversiteit', maar om een algemene openheid tegenover kwetsbare groepen, nationaal en internationaal.

U focust daarbij dus eerder op een structurele openheid dan op quota's?

Ja, en ik ben heel blij dat er studenten zijn die spelen met het plan om (naast het Green Office dat studenten mobiliseert omtrent duurzaamheid) een soort 'Diversity Office' op te richten. Zulke initiatieven ontvang ik met open armen.

In uw programma legt u ook grote nadruk op het belang van studentenvertegenwoordiging en het betrekken van studenten bij het beleid. Hebben de recente gebeurtenissen binnen Stura uw visie daarop veranderd?

Het heeft mijn visie niet veranderd, ik heb het engagement genomen ten aanzien van Stura om onze plannen ten aanzien van participatie en echt medebestuur te continueren. Wel hopen we dat de impasse snel voorbij is. Het is voor ons om dat engagement op te nemen en daarin vervolgens geremd te worden door de studenten zelf. Ik had met de verkozen voorzitter een goede verstandhouding. Ik kan dit natuurlijk alleen bespreken vanuit ons perspectief, maar wat mij betreft, verdient hij een pluim voor de manier waarop hij in deze eerste maanden – tijdens het afwerken van zijn thesis – de afstemming met het bestuur aangegaan is. Hij was daarbij ook streng ten aanzien van mij: vorige week heeft hij mij tot de orde geroepen met mijn uitspraken over de aangepaste kalender. Dat soort assertieve kritiek kan ik waarderen, zeker aangezien hij het aanpakte op een beleefde en constructieve manier. Ik trek mij de huidige crisis dus wel aan, in de goede zin van het woord, en heb dit weekend heel wat telefoontjes gepleegd, ook met gewezen voorzitters. Studentenparticipatie leidt natuurlijk tot een verantwoordelijkheid die we moeten afleggen tegenover het medebestuur. Ik hoop dat men er zich bij Stura voldoende van bewust is wat die verantwoordelijkheid inhoudt: medebestuur is niet niets. Momenteel probeer ik dat wat op te lappen door bijvoorbeeld tijdelijke vertegenwoordigingen toe te laten in de groepsbesturen, maar op die manier kan je niet structureel samenwerken. Op het Gemeenschappelijk Bureau passeren er heel wat technische en financiële dossiers. Daar moet je in inwerken en dat is onmogelijk als er elke drie of vier weken een andere vertegenwoordiger komt. Ik hoop dus dat deze crisis zich niet herhaalt in de toekomst.

Denkt u dat er sprake is van een structureel probleem tussen het bureau en de Algemene Vergadering zelf?

Ik kan het heel moeilijk inschatten. KU Leuven is groot geworden vanuit de faculteiten en de disciplines: in de tijd dat LOKO de plak zwaaide, verliep veel besluitvorming via de kringen. Die kringen moeten nu elkaar vinden in een hoger liggend platform en een gezamenlijk beleid ontwikkelen. De ontwikkeling van dat model zal een aantal jaren duren. Ik vond dat de vorige twee voorzitters, Joris en Marie, schitterend werk geleverd hebben wat betreft het creëren van een soort parlement, en van daaruit een duidelijke standpuntbepaling. De kleine crisis die we nu meemaken kan je nooit helemaal uitsluiten, maar ik hoop dat er een soort stabiliteit in de werking komt. Stura zelf zou volgens mij moeten bekijken hoe men zichzelf kan wapenen tegen dit soort situaties. Of er daarom structureel iets moet veranderen, daar durf ik mij niet over uitspreken.

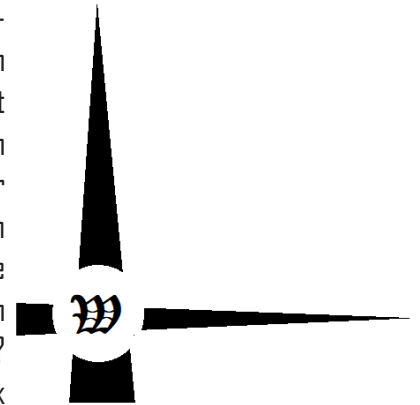
U had het eerder over de verontwaardigde reactie van de Stura, met name Kevin, toen u in de media uitspraken deed over de herindeling van het academiejaar. Hun verontwaardiging kwam voort uit het feit dat uw uitspraak heel concreet was, terwijl u had beloofd hen bij dergelijke beleidszaken te betrekken. Denkt u dat hier sprake was van een misverstand of was dit terechte kritiek?

Kritiek is meestal terecht – ik heb geen zin om hier flauw over te doen of mij erin te verdedigen. Ik begrijp de opmerking bijzonder goed. Ik zit nu in mijn tweede maand en momenteel is het vaak aftasten hoe ver je kan gaan; ik had de vijf punten wel voorgelegd aan de Academische Raad, die mij goedkeuring gegeven had, en was ervan uitgegaan dat de studenten een belangrijke stem hadden in de werkgroep. Ik heb ook niets in de pers gebracht dat niet in de werkgroep gekomen is. Ik ben een groot voorstander van de aanpassing van de kalender. Ik heb er doelbewust in mijn verkiezingsprogramma niets over geschreven, zodat die werkgroep tijd zou hebben om zijn werk te doen. Omdat er nu echter vanuit Gent heel veel uitspraken over de kalender kwamen en ik het gevoel kreeg dat dit dossier (zoals talloze andere keren in de laatste vijftien jaar) zou verdrinken onder overhaast werk, had ik het gevoel dat de tijd rijp was om er toch iets over te zeggen. Ik wou met de concrete plannen ook duidelijk in de buitenwereld het gevoel geven dat KU Leuven momenteel degelijk bestuurd wordt. Het was dus een afweging van mijn kant, maar ik zie de negatieve neveneffecten ervan wel. Vorige week vrijdag heb ik er een heel volwassen gesprek met Kevin en de andere studentenvertegenwoordigers over gehad en dat was echt case closed: ik denk dat we er zeker mee verder kunnen. Het wordt nu wel belangrijk omdat we op 17 oktober een Ge-Bu-meeting hebben over de kalender, dus ik hoop nog altijd dat we stilaan een vertegenwoordiging zullen gaan hebben.

Gaat deze beleidskeuze ook samen met een specifieke keuze over hoe het onderwijs gevoerd moet worden? Immers, in de media wordt er vaak gesproken over de 'secundairisering' van het hoger onderwijs. Kan men zeggen dat deze beleidsregel in dat bredere proces past?

Ik begrijp die connotatie van verkleutering, zoals het vaak wordt omschreven, totaal niet. In mijn ogen is het juist het tegenovergestelde. Waar het voor mij om gaat, is de vraag hoe we onze werkvormen actiever krijgen en interactie met de docent vanzelfsprekend maken. Hoe kunnen we ons onderwijs met verstandige inzet van de technologie verder personaliseren, niet in de zin van bijkomende flexibilisering, maar toch meer aanbod op maat? Het gaat voor mij ook om de kracht van permanente feedback en evaluatie, wat in veel topuniversiteiten een vanzelfsprekendheid is. Het nieuwe onderwijsmodel dat we voorstellen, inclusief de kalenderindeling, is het model dat je terugvindt in Delft, Cambridge of Leiden. Ik begrijp niet waarom mensen het juist associëren met verkleutering. Ik denk dat het misverstand misschien ontstaat doordat we iets meer klemtoon willen leggen op permanente evaluatie, en willen weggaan van wat Andreas De Block altijd de 'niet-begeleide zelfstudie' noemt. Ik ben een heel grote voorstander van experimenteel onderwijs – ik ben zelf een van de founding fathers geweest van het PIP (Product Innovation Project), een vak dat onder meer bij de ingenieurs en bio-ingenieurs op masterniveau aangeboden wordt, waarbij ze aan het begin van het jaar een vraag opgegeven krijgen en het hele jaar de tijd hebben om er een antwoord op te formuleren. Ze mogen zelf bepalen waar ze begeleiding nodig hebben en kunnen die zoeken waar ze zelf willen. Het leertraject dat zo'n groep van zes of zeven studenten aflegt in één jaar is gigantisch. Voor mij gaat de kalenderdiscussie voor een deel ook daarover: hoe kan je de weken op een zo goed mogelijke manier ordenen opdat ook dat soort werk in een jaar gemakkelijk afgerond geraakt? Iets als het PIP-project is geen verkleutering, integendeel, dat is de lat heel hoog leggen. Dus nee, ik volg die kritiek helemaal niet.

In uw programma legt u veel nadruk op interdisciplinariteit. Bij wijsbegeerte is het echter juist onzeker of het minorsysteem, waarbij vakken uit andere opleidingen worden opgenomen

in het curriculum, in de toekomst zal kunnen blijven bestaan. Hebt u een concreet beeld van de manier waarop wijsbegeerte optimaal interdisciplinair ingezet zou kunnen worden?

Als socioloog heb ik persoonlijk een grote voorliefde voor filosofen die tegelijk ook politicoloog of socioloog zijn, gaande van Machiavelli over Marx tot Foucault, zonder daarbij een voorkeur uit te spreken qua strekking. Ik heb het voor een filosofieopleiding altijd een enorme sterkte gevonden dat je kan connecteren met andere disciplines: niet alleen economie, sociologie en politieke wetenschappen, maar ook met fysica. Enerzijds hoop ik dus dat de constructie standhoudt, maar anderzijds is een faculteit die zijn programma tien jaar lang ongewijzigd laat, vaak niet de beste faculteit. Ik vind de kritische reflectie over de vraag of de filosofievakken nog wel genoeg aan bod komen, gegeven het belang van die minores, zeker legitiem. In mijn programma heb ik nooit beweerd dat er een bepaald format gevolgd moet worden als het gaat over interdisciplinariteit. Als ik twee grote veranderingen zou willen invoeren in ons onderwijs, is dat ten eerste een soort 'global challenges'-vak, met sustainable development goals als kapstok. Dat zou inhouden dat je binnen de KU Leuven de expert per doelstelling aan het woord laat, of het nu gaat over armoede, ongelijkheid, klimaatproblematiek enzovoort. Zo'n vak zou studenten een brede kijk geven op de uitdagingen van vandaag en hoe we daarmee kunnen omgaan. Een tweede vak is iets wat aan de University of Washington al bestaat, namelijk Calling Bullshit: Data Reasoning for the Digital Age. Dat leunt sterk aan bij de kern van filosofie en bij wetenschapsfilosofische of epistemologische vragen als 'wat is betrouwbaarheid', 'wat is validiteit', 'wanneer is iets veralgemeenbaar'. Op die manier kunnen we ingaan tegen de hele post truth-ideologie die we over ons heen krijgen. Voor mij valt ook dat soort dingen onder interdisciplinariteit: die term hoeft niet te betekenen dat je zware minores inbouwt in je programma, zolang er maar een openheid bestaat om ook te leren denken in het paradigma van andere wetenschapsdisciplines. Ik denk ook aan de mogelijkheid om een vierjarige bachelor te doen in plaats van een driejarige, en binnen die vier jaar dan twee verschillende bachelordiploma's te verwerven. Denk bijvoorbeeld aan de campus Kortrijk waar we enkel bacheloropleidingen hebben. Daar is sowieso al een vrij grote verwevenheid tussen de programma's, omdat men niet de schaal heeft om alles per faculteit aan te bieden. KULAK zou een gedroomd labo zijn om te experimenteren met dit '2 + 2'-model, waarbij van beide opleidingen de ballast overboord wordt gegooid en men de keuzeruimte gebruikt om optimaal de studiepunten in te zetten.

U zei zojuist dat u de rol van filosofie in een interdisciplinair kader vooral bij het overwinnen van een soort

'alternative facts'-beweging legt.

Ja, maar filosofie gaat natuurlijk veel dieper dan dat. In alle richtingen is er verplicht een vak wijsbegeerte, het enige algemeen verplichte vak samen met RZL, wat ik graag zou behouden. Indertijd heb ik van André Van de Putte logica en wetenschapsleer gehad. Dat vind ik weliswaar iets totaal anders dan een vak 'filosofie', maar ik blijf herhalen – ook tegenover Bart Raymaekers – dat dat mijn nuttigste vak ooit geweest is. Dezelfde voormiddag hadden we een vak dat dataverwerking heette, en samen met logica vormde dat een gouden combinatie. In wetenschapsleer ging het dan weer vooral om vragen als: wanneer heb je valide uitspraken? Wat zijn de voorwaarden daarvan? En is validiteit identiek in elke discipline? Ik vind dat elke student dat soort dingen zou moeten meekrijgen.

U spreekt hier dus vanuit een bepaalde selectieve ervaring?

Ja, en ik weet dat dat gevaarlijk is: dat is ook de reden dat we zulke punten altijd in de breedte willen bespreken met het bestuur. Ik ga hier ook niet zeggen dat er meer universiteitsbrede vakken gaan komen. Maar Letteren heeft nu bijvoorbeeld beslist om zogenaamde 'L-vakken' in te voeren, waarbij men over de deeldisciplines heen naar de bredere gemeenschappelijke sokkel gaat. Dat vind ik wel een beweging die we moeten aanmoedigen, al zou deze iets makkelijker zijn als we overal vijfjarige opleidingen hadden.

Zojuist had u het over het belang van cross-overs. Daarin ziet u dus meer potentieel dan in het huidige systeem met de minores bij wijsbegeerte, waarbij er weinig interactie bestaat tussen major en minor?

Ik kom zelf uit een faculteit die heel multidisciplinair is. Iedereen noemt het programma van handelsingenieur bijvoorbeeld een economieprogramma, maar eigenlijk zit daar van alles in. Soms krijg ik daardoor wel het gevoel dat er te weinig diepgang inzit, maar wat we in FEB altijd gekund hebben, is een vak laten geven door twee of drie professoren van binnen de faculteit in samenwerking met bijvoorbeeld een psycholoog. Die kunnen dan rond een bepaalde thematiek verschillende perspectieven inbrengen. Voor mij zou dat het ideaal zijn, maar het is moeilijk te organiseren. Er zijn wel initiatieven om zoiets tot stand te brengen; bij jullie is Andreas De Block daar een voorvechter van. Samen met hem wil ik bekijken wat er bijvoorbeeld gedaan wordt rondom het interdisciplinaire forum en het leren interdisciplinair denken, en of dit eventueel in meerdere faculteiten ingepast zou kunnen worden.

U hebt het eerder al kort gehad over onze voormalige decaan Bart Raymaekers, die u nu natuurlijk hebt aangesteld als vicerector. Op basis waarvan hebt u voor hem gekozen?

Dit heeft niet te maken met de keuze, maar Bart en ik zijn al lang goede vrienden. Onze loopbanen komen elkaar heel vaak tegen; we zijn allebei vicedecaan onderwijs geweest en we zijn mekaar dan ook in veel onderwijsdossiers tegengekomen. Ik had een bijzonder goede band met zijn voorganger Toon Vandeveldde en ook met Andreas. FEB en HIW hebben het in het algemeen altijd goed met elkaar kunnen vinden, vraag me niet hoe dat komt.

De keuze voor Bart had ten eerste te maken met het feit dat ik wist dat hij iemand is die zou werken naar consensus, wat ik heel belangrijk vind in de groep Humane Wetenschappen, aangezien de decanen daar (in de goede zin van het woord) dominant zijn.

Ten tweede is hij ook iemand die erg goed thuis is in kunst, cultuur en erfgoed, waar ik een interesse in heb, maar geen technische bekwaamheid; hij wel. Daar komt dan nog bij dat Bart genomineerd is door meerdere faculteiten.

Het is ook goed om iemand te hebben met een filosofische of levensbeschouwelijke achtergrond, en om in het algemeen te zorgen dat alle disciplines vertegenwoordigd zijn. Een filosoof moet er altijd bij zijn (lacht). Tot nu toe ben ik alleszins zeer blij met de keuze!

In uw programma pleit u voor internationalisering van de KU Leuven. U zou er een internationale universiteit van willen maken, in plaats van een nationale met internationaal aspect. Tegen 2020 wilt u ook een visietekst afhebben voor de twintig jaar die daarop volgen. Zou daarin dan ook de oprichting van een internationaal equivalent van de Stura of de internationalisering van de Stura een plek hebben?

Absoluut. Als je veel tijd hebt, moet je eens kijken naar de speech van Macron die hij twee weken geleden gegeven heeft, waar hij pleit voor de oprichting van twintig Europese universiteiten. [Bekijk via de onderstaande QR-code het relevante deel van de speech van Macron – nvdr] Als je kijkt naar de top tien van universiteiten in continentaal Europa, dan zit Leuven daar zeker bij. Ik vind dus dat wij een van die Europese universiteiten moeten worden.

Ook ik vind het nog altijd veel gemakkelijker om te vergaderen in het Nederlands dan in het Engels. Ik denk echter wel dat je in een kleine regio als Vlaanderen binnen tien jaar meer studenten zou moeten hebben die echt in een international classroom-ervaring ondergedompeld zijn. Ik ben er een grote voorstander van om wat te versoepelen op het vlak van Engels- of anderstalige bacheloropleidingen, maar ook daar niet ter vervanging van Nederlandstalige opleidingen, want dat zou ons enorm veel studenten kosten. Er zijn sommige internationale programma's waarvan de POC's volledig in het Nederlands lopen. Degenen die die programma's vertegenwoordigen, zijn dus de 20 à 30 procent Nederlandstalige studenten: de rest wordt uitgesloten. De heel eenvoudige reden daarvoor is dat alle centrale teksten omtrent onderwijsbeleid in het Nederlands beschikbaar zijn. Bij Ekonomika heb ik er al acht of negen jaar op gehamerd dat ze zouden moeten proberen om één of twee internationale praesidiumleden op te nemen. Dat is natuurlijk moeilijk omdat het praesidium vorm krijgt een jaar vóór hun eigenlijke praesidiumjaar; internationale studenten zijn er vaak maar voor een jaar. Wat Stura betreft, hoop ik dat er geen twee aparte raden komen, maar één geïntegreerde raad.

U staat als rector in een traditie van vele verschillende rectoren. We vroegen ons af of er een van uw voorgangers is die u specifiek als een voorbeeld of inspiratiebron beschouwt?

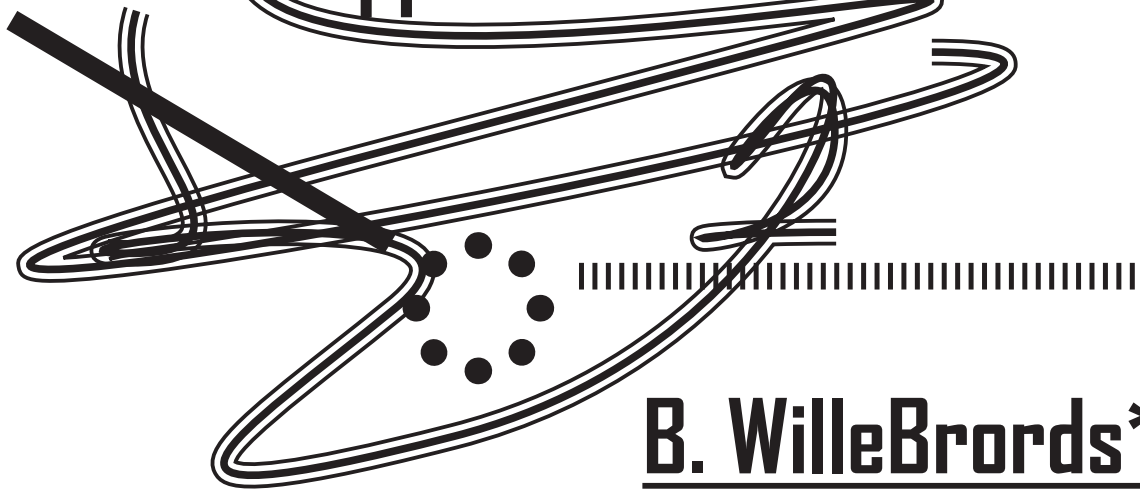
Er zijn er drie die ik als belangrijke inspiratiebronnen zie. Ten eerste André Oosterlinck, omdat hij aan de kant stond van allerlei innovaties en structuur- en bestuursaanpassingen; soms werd dat technocratisch geïnterpreteerd, maar hij heeft voor de universiteit wel een geweldige erfenis nagelaten, in de goede zin van het woord. Ten tweede Marc Vervenne, omdat die een bijzonder warme rector was en veel tijd besteedde aan persoonlijke contacten. Hij heeft mij ook mee gepusht om deel te nemen aan de verkiezingen. En ten derde Mark Waer, in wie Oosterlinck, Vervenne en Roger Dillemans als het ware gecombineerd werden. Ook voor Dillemans heb ik enorm veel respect, maar ik heb zijn rectoraat alleen als student meegemaakt. Waer heeft een enorme culturele bagage en was een heel goede bestuurder: weinig zichtbaar op televisie of in de krant, maar wel iemand die een zeer goede band had met de decanen en veel tijd investeerde in de interne wereld van de KU Leuven. Voor elk van hen, alle lof.

Wat is het stoutste dat u ooit hebt gedaan?

Ik vind het een moeilijke vraag, want ik heb heel veel op mijn kerfstok dat ik liever niet in een artikel zou zien staan.

(denkt uitgebreid na) Ik zie van alles door mijn geheugen flitsen, vooral uit mijn jeugd. We hebben ooit een... nee, dat ga ik niet vertellen, dat is te gewaagd (lacht). Ik heb absoluut een heel boeiende jeugd gehad. Ik ging heel ernstig met mijn studies om, maar was niet de studax die altijd achter zijn bureau zat. Ik had een geweldige deal met mijn ouders: schitterende resultaten in ruil voor vrijheid. Die vrijheid kreeg ik ook ruimschoots. We hebben soms hele nachten in de Wereld doorgebracht, toen dat nog een boeiend café was, om dan 's ochtends vroeg in licht beschonken staat de eerste trein te nemen om tijdig weer op de schoolbanken van het zesde middelbaar te geraken. Mijn ouders dachten dan dat ik 's nachts op het kot van mijn zus zat, maar de leerkrachten wisten wel beter. Tegen het moment dat je 's namiddags naar huis ging was je dan gelukkig helemaal weer de oude. Iets wat mij te binnen schiet: we waren ooit op de tweede editie van Pukkelpop naar een optreden geweest van de Deutsch-Amerikanische Freundschaft, die het maakte om met playback te spelen. We hebben toen met zijn drieën wat modder gegooid. Met de bedoeling een statement te maken. Maar plots merkten we dat heel het publiek begon mee te doen, zodat het podium veranderde in een modderpoel. Nooit vertellen aan de organisatoren van Pukkelpop, dan weten ze wie dat op zijn kerfstok had. Ik denk dat ik hier beter stop.

B. WilleBrords*

De sixties. Veel mensen kijken erop terug als een periode van pure vrijheid, of alleszins een periode waarin mensen verlangden naar het juiste soort vrijheid. De vrijheid om lief te hebben wie je maar wilde, de vrijheid om te liggen niksken waar je maar wilde, kortom: de vrijheid om je eigen keuzes te maken en de gevolgen daarvan te dragen zonder te moeten gehoorzamen aan andermans autoriteit. Het betrof allerminst een platte, consumentistische versie van keuzevrijheid. Echte, pure vrijheid kon je immers maar ervaren in een eenwording met de natuur, na de verlossing van al te materiële gehechtheden.

Wie een beetje grasduint op het internet, en meer bepaald op sites als Instagram, weet dat de hippiesubcultuur vandaag terug erg invloedrijk is. Mensen kleden zich zoals hippies 50 jaar geleden, er bestaan hele gemeenschappen van mensen die het traditionele gezin afzweren en met elkaar samenleven ondanks de afwezigheid van familiebanden, en onder de hashtag #vanlife delen mensen hoe ze de wereld ontdekken vanuit een opgelapt VW-busje. Bovendien is het vegetarisch dieet – althans het vrijwillig vegetarisch dieet – nog nooit zo populair geweest als vandaag. (Natuurlijk eet niet elke vegetariër geen vlees omwille van een hippie-overtuiging, maar een zeker deel van de vegetariërs is ongetwijfeld wel geïnspireerd door overwegingen over een natuurlijke eenheid tussen mensen en dieren die geschonden wordt door het mishandelen, doden en opeten van dieren.) Maar mode en de gewoonten van enkelingen maken slechts een oppervlakkig deel uit van wat een cultuur constitueert. De essentie van de hippiecultuur is namelijk haar specifieke concept van vrijheid. Delen onze neo-hippies, de 'vanlifers', dit vrijheidsconcept met de woodstock-generatie, of is er iets veranderd?

Om deze vraag te beantwoorden is een korte omleiding via een ander sociaal gegeven nodig, namelijk rijkdom. Het woord 'rijkdom' betekent vandaag niet meer hetzelfde als vroeger. Nog nooit hebben zoveel mensen zoveel bezittingen gehad als vandaag, ondanks het feit dat de kloof tussen de 'grootbezitters' en de 'kleinbezitters' steeds groter wordt. Zelfs arme mensen beschikken vaak over veel spullen. Deze realiteit zorgt ervoor dat mensen niet veel indruk meer kunnen maken met het nieuwste koffiezetapparaat of een nieuwe gezinswagen. Buren, familie en vrienden beschikken namelijk ook over al die dingen. In plaats daarvan proberen mensen hun peers vandaag te imponeren met ervaringen. Iedereen is wel vertrouwd met de fervente citytripper of met mensen die 's zomers minstens twee keer op vakantie moeten gaan en die je beschuldigen van saaiheid als je een dag je huis niet uitgekomen bent. Hun 'unieke' vakantie-ervaringen zijn niets waard als ze niet gedeeld en bewonderd kunnen worden op sociale media. Met andere woorden: de persoon met de meeste airmiles op zijn conto is de echte nieuwe rijke.

Ook de hippierevival kan vanuit deze sociale evolutie begrepen worden. De kern van de neo-hippiecultuur draait wel degelijk nog steeds om ervaringen, maar deze ervaringen worden, in tegenstelling tot bij de woodstocker, niet meer opgezocht omwille van zichzelf, maar omwille van een externe ervaringsrace. Daarnaast laten de eerder genoemde vanlifers zich goed betalen voor hun 'authentieke' ervaringen door op hun blogfoto's – bij voorkeur suggestieve foto's van de aantrekkelijke, blonde reisgezellin – reclame te maken voor allerlei producten. De ervaringsrace, het geld en de reclame corrumperen in dezen de echte hippiegeest, door traditionele (kapitalistische) machtsstructuren in stand te houden en zelfs verder aan te moedigen.

Het concept van vrijheid zoals het verstaan werd in de sixties (of zoals wij geloven dat het verstaan werd in de sixties) lijkt met andere woorden volledig opgeslokt door het huidige sociale systeem. Mensen lijken inderdaad niet langer ontzettend geïnteresseerd in het eindeloos accumuleren van voorwerpen, maar dit gebrek aan belangstelling komt niet voort uit een algemeen heersende hippimentaliteit. Veeleer is het ontsproten aan de verregaande convergentie naar de nieuwe norm van ervaringsdrang, die op zijn beurt voortkomt uit ons geüpdatete concept van rijkdom. Will the real hippie please stand up?

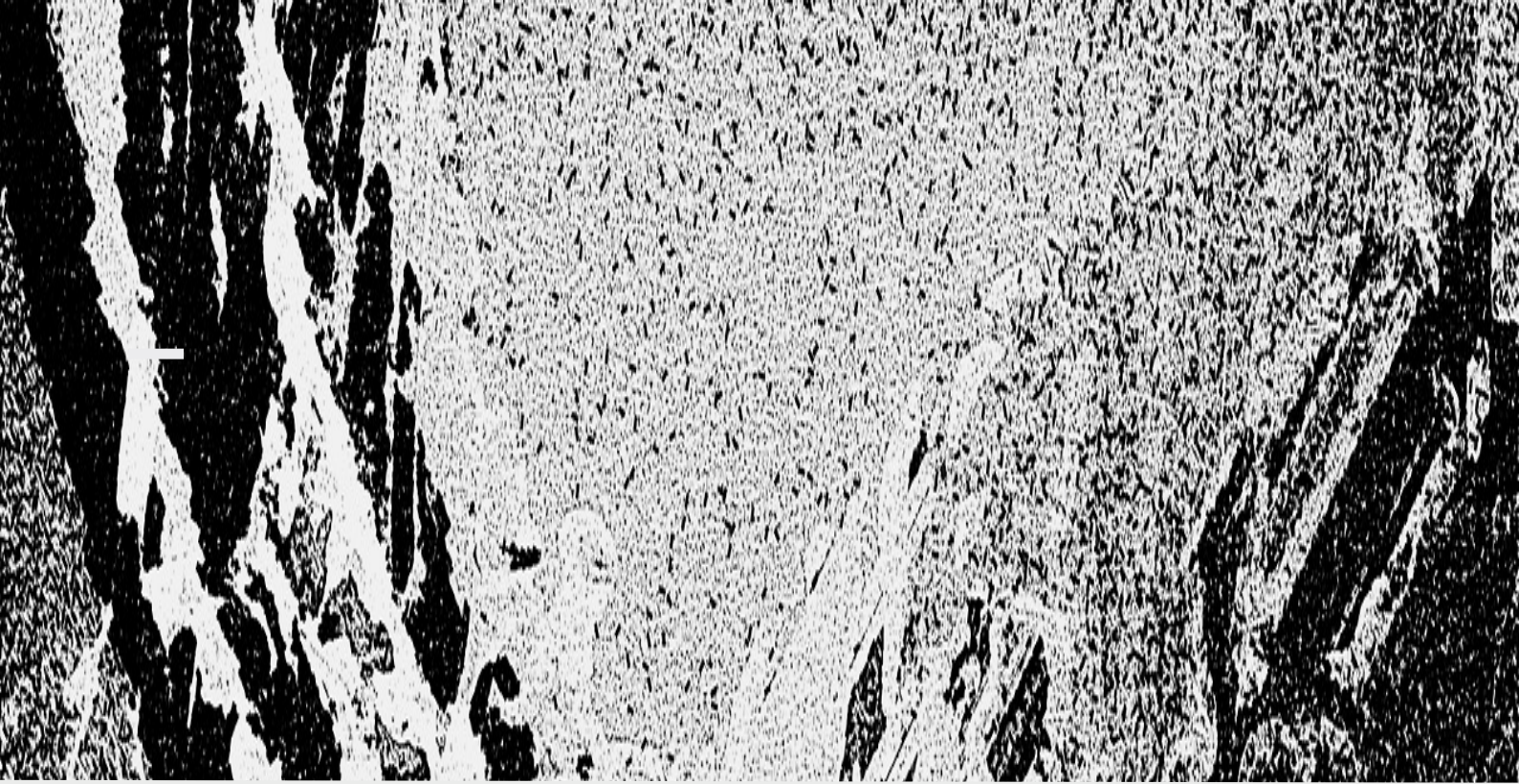
Koester Het Kleine.

A-B-E-L*

De hoest valt aan, neemt mij in bezit, verbiedt mij te slapen. De nacht is lang en onherbergzaam. Verstikt en bang om te ademen, denk ik aan vroeger en huiver voor een onduidelijke toekomst.

Maar zij staat op en zij zet thee. Blootsvoets, gehuld in nachtjapon en zorgzaamheid rommelt zij in een donkere keuken de ingrediënten van een liefdesdrank bij elkaar, een hete liefdesdrank die het hart ontdooit en de hoest doet stoppen. 's Nachts leef ik bijziend, en ik kan niet zien welke vrucht, welk mes zij vast heeft. Gaat zij mij pijn doen? Maar nee, zij zet thee, en haar thee overspoelt en reinigt de wereld, als een zondvloed van hoestdodende liefde die het verleden vervaagt en een verlangen naar het heden oproept, een heden dat geen vroeger wordt, een eeuwig nu dat is samengebald in het hoge plafond, haar losse haren en het kopje thee dat zij voor mij heeft gezet.

*Herkenbaar in hun meesterschap scheppen deze twee illustre figuren een nieuw beeld van onze wereld vroeger en nu. De Redactie was zeer opgetogen met deze inzendingen, waarvoor dank.
-Kris Dostoffsky & fanclub

|Le Droit A la Ville|

pp. 14-16

|J. Vandermeulen|

«LE DROIT A LA VILLE»

Henri Lefebvre (1901-1991), Frans filosoof, socioloog en geograaf had een centrale plaats in Frans radicaal gedachtegoed. Hij trachtte de tegenstrijdigheden in de maatschappij bloot te leggen aan de hand van een kritische reflectie op het dagelijkse leven, dat volgens hem volledig in teken staat van economische belangen en een centrale rol vervult in het reproduceren van de kapitalistische vorm van samenleven.

Die problemen van het dagdagelijkse zag hij echter nog sterker ontstaan in een stedelijke context. De stad is in zijn analyse een vervreemde en vervreemdende ruimte, gedomineerd door groepen met economische macht. Het is ook de plek waar hedendaagse problemen zich uiten en waar ze dus bestreden moeten worden. Hiertoe stelde Lefebvre in een reeks boeken een nieuw, radicaal mensenrecht voor: het recht op de stad (Costes, 2009; Harvey, 2008).

De eerste van deze boeken, "Le droit à la ville", werd uitgegeven in maart 1968 in ware manifest-vorm. Het zelf-omschreven doel van de tekst is om een politiek bewustzijn te creëren van de problemen die het kapitalistisch urbanisme met zich meebrengt: "Cet écrit aura une forme offensive (...) Cet écrit veut briser les systèmes (...) pour ouvrir la pensée et l'action vers des possibilités en montrant l'horizon et la route." (Lefebvre et al., 2009, p. XIII). Lefebvre nam Marx' IIde stelling over Feuerbach ter harte, hij wou niet enkel de wereld interpreteren, hij wou ze ook veranderen.

Want Lefebvre geloofde wel degelijk dat er verandering nodig was. Het urbanisme wordt in zijn ogen gedomineerd door de industriële productie en door diegenen met economische macht. Zij bepalen wat de te behandelen problemen zijn én welke oplossingen toegepast moeten worden, en dat sinds de industriële revolutie. Toen is de stad namelijk compleet hervormd geweest in functie van de industrie, als een plek om winsten en goedkope arbeidskracht uit te halen. De inrichting van de stad en het stedelijk leven zijn toen ondergeschikt gemaakt aan industriële, economische belangen en ze zijn dat nog steeds. Net zoals ook het dagelijks leven van de bevolking bepaald wordt door en ondergeschikt staat aan het economische. De modale stadsbewoner heeft slechts minimale inspraak in zijn eigen leven en in hoe de collectieve ruimte wordt gebruikt. De stad en de mens worden in het huidige systeem omgevormd tot passieve middelen voor winst.

Centraal in Lefebvre's visie is dus het idee dat de stad geen natuurlijk ontstane omgeving is maar een geproduceerde ruimte. Er is niets onvermijdelijk of 'natuurlijk' aan het systeem waarin we ons bevinden en de richting waarin we uitgaan. De stad en het systeem zijn politieke projecten, die op dit moment gestuurd worden door economische belangen. (Harvey, 2008; Lefebvre et al., 2009; Purcell, 2013).

Het recht op de stad dat Lefebvre voorstelt is het recht van alle stadsbewoners om zelf dat project te kunnen sturen, om mee de aard van de stad te bepalen. Het is dus een eis tot democratische verdieping en een weigering van onderdrukte groepen om opzijgezet te worden. Opdat dit recht volkomen tot stand kan worden gebracht, is meer nodig dan enkel een soort "burgerparticipatie" in besluitvorming. Er moet een radicale verandering in de maatschappij plaatsvinden (Costes, 2009; Lefebvre et al., 2009).

Lefebvre stelt dat het proletariaat zich de stedelijke ruimte moet toe-eigenen om de problemen van het kapitalistisch urbanisme op te lossen. Die ruimte moet namelijk beoordeeld worden op zijn sociaal nut, niet zijn economische nut. Daarbovenop moet een culturele revolutie plaatsvinden die ware vrijheid terug in de handen van de stadsbewoner plaatst. Men moet het (dagelijkse) leven terug onder eigen controle krijgen. Om dit alles te kunnen doen is uiteraard ook een politieke revolutie nodig; een verregaande democratisering waarbij stadsbewoners zelf de stad besturen, zonder de staat en zonder het kapitalisme. Dit zeer radicale, bijna revolutionaire, aspect zorgt ervoor dat het recht op de stad geen recht is dat strak omschreven in een wettekst te gieten valt. Het is een praktijk, een manier van dingen doen. David Harvey omschrijft het zeer mooi als "a right to change ourselves by changing the city." (Bogaert, 2014; Harvey, 2008; Lefebvre et al., 2009; Purcell, 2013)

// La Droit A La Ville

Conflicten die onvermijdelijk zullen ontstaan over welke richting het stedelijk project moet uitgaan zijn een positief aspect hiervan, ze gaan namelijk de vervreemding in steden tegen door allerlei groepen te betrekken en inspraak te verschaffen. "Dans le cadre urbain, les luttes de fractions, de groupes, de classes, renforcent le sentiment d'appartenance. (...) Ces groupes rivalisent en amour pour leur ville." (Lefebvre et al., 2009, p.3)

Lefebvre's visie werd al snel invloedrijk onder de studenten en activisten die enkele maanden na de publicatie van "Le droit à la ville", in mei '68, een nieuw type samenleving wilde creëren. Daarna is Lefebvre echter in relatieve obscuriteit vervaagd. Maar in de voorbije jaren beginnen zijn ideeën terug aan invloed te winnen in de academische wereld. David Harvey is bijvoorbeeld een vooraanstaande geograaf en antropoloog die quasi constant refereert naar Lefebvre. Het recht op de stad is namelijk nu nog steeds een sterk concept dat kan worden toegepast om hedendaagse gebeurtenissen te beschrijven en in vraag te stellen. Unilaterale privatiseringen van publieke ruimtes, gentrificatie, opgedwongen besparingsgolven en het verdrijven van armoede uit toeristische buurten; allemaal voorbeelden van situaties waarin een deel van de bevolking zijn recht op inspraak wordt ontzegd ten voordele van economische belangen. Maar er is ook een nieuwe golf protest hiertegen, lokaal en globaal. De Arabische Lente, Occupy Wall Street, Griekse straatprotesten en de Indignados zijn welgekende internationale voorbeelden. Maar ook in België komt het af en toe tot conflicten rond de inrichting van de stad. Denk aan 'Platform Pentagone' die onder andere actievoeren tegen de huidige invulling van de Brusselse voetgangerszone of 'Free 54' dat probeerde verhinderen dat een deel van het Sint-Katelijneplein zonder overleg werd geprivatiseerd, ook in Brussel (Bogaert, 2014; Bral, 2014; Costes, 2009; Tom T., 2016).

Expliciete verwijzingen naar het 'recht op de stad' of Lefebvre's werk zal je weinig vinden in de slogans en pamfletten van deze groepen. Maar het blijft wel een krachtig en radicaal concept om ze te bekijken en in een bredere, relevantere context te plaatsen. Lefebvre's idee, en recentere herwerkingen ervan zoals die van David Harvey, kunnen zelfs de basis vormen voor een hernieuwde eis tot een stad en een samenleving die er voor ons allen is.

Bogaert, K. (2014). From Carbon Democracy to the Right to the City: On the Struggle Against Neoliberalism. JADALIYYA (14 maart).

Costes, L. (2009). Henri Lefebvre: Le droit à la ville: vers la sociologie de l'urbain. Parijs: Ellipses.

Harvey, D. (2008). The Right to the City. *New Left Review* (53), 23-40.

Lefebvre, H., Hess, R., Deulceux, S. & Weigand, G. (2009). *Le droit à la ville: 3e édition*. Parijs: Economica & Anthropos.

Purcell, M. (2013) The right to the city: the struggle for democracy in the urban public realm. *Policy & Politics* 43 (3), 311-327.

Tom T. (2016) Free 54 tegen de privatisering van Sint-Katelijne plein. Geraadpleegd op 23/10/2017 via <http://www.dewereldmorgen.be/artikel/2016/05/13/free-54-tegen-de-privatisering-van-sint-katelijne-plein>

Bral (2014) Habitants, commerçants, associations se réunissent dans la Platform Pentagone. Geraadpleegd op 23/10/2017 via <http://bral.brussels/fr/artikel/habitants-commer%C3%A7ants-associations-se-r%C3%A9unissent-dans-la-platform-pentagone>

De Wijzer Presenteert: De Tegenwijzer

**‘Wij stammen af van Adam en Eva, en
Eva, *die* heeft het gedaan!’ – S. Cuypers**

Wat een Wijzer of wat een Ijzer? Misschien kom ik wat vaag over maar wat is dat nu eigenlijk een Wijzer? Is het datgene wat iets moet aantonen iets wat we eigenlijk al wisten maar waar we voorheen geen aandacht aan schonken? En als het al iets is dat we kennen heeft het dan ook een omgekeerde een -, een spiegel? We verwelkomen u, jawel van harte, laat uw zorgen chterwegen en rust uit in onze oase van waanzin!

Klas Zieke werken door goddelijke ingeving tot ons gebracht, het 'ik' verdwenen, opdat de Meme kan verschijnen. - Zinbad Kwakzalfje

'Portret van de rector in zijn rebelse dagen' (Felix Cumpilius Naso en Ricardus Veteris-Templum, olieverf op doek, ca. 1650)

Dour 2017 ✗ vs

- Line-up: alleen hiphop en andere eentonige normiemuziek
- Overcrowded, geen ruimte om te dansen
- Voorspelbaar publiek met afgezaagde dansmoves, vrijpartijen worden braafjes bewaard tot in de festivaltent
- Ergens in een Waals boerengat
- Publiek is zo tam dat de security hen moeiteloos onder controle kan houden
- Duurt veel te lang

FakFeest 2017 ✓

- Line-up: Israëlische neo-folkmetal en post-shoegaze, alsook pareltjes uit de Texelse housescene
- Meerdere hectares ruimte voor elke aanwezige
- Onvermoeibare VTK-jongens die urenlang hun airguitar-skills tentoon spreiden en zich openlijk halfnaakt tegen elkaar aanwrijven
- In het huiscafé van het M-museum, internationaal erkende culturele autoriteit in het hart van Vlaanderen
- Iedereen gaat uit de bol ondanks vergeefse pogingen van de politie om de feestvreugde in te dammen
- Stopt om 1 uur zodat iedereen van een gezonde nachtrust kan genieten

THE VIRGIN
FESTIVAL

THE CHAD
NEK-ACTI-
VITEIT

'Ondergang van het Avondland' (F.G.F. Kumps, meme op doek, ca. 42069)

Het ISP in het tijdperk van zijn technische reproduceerbaarheid, een kort essay door Erjotep Hoofdlaak.*

Het ISP is in principe altijd reproduceerbaar geweest. Het studieprogramma dat een student gemaakt had, kon altijd door andere studenten worden nagemaakt. Dergelijke nabootsing werd dan ook bedreven door studenten ter oefeningen, door professoren ter verbreiding van hun vakken, en tenslotte door op studiepunten beluste derden. Daartegenover is de technische reproductie van het ISP iets nieuws, dat zich in de geschiedenis met tussenpozen, met een zeer onregelmatig verloop, maar met toenemende intensiteit verwerkelijkt. De oude Grieken kenden slechts twee procédés van technische reproductie bij het ISP: 1) het schriftelijk overnemen van het ISP op kleitabletten en 2) het afkijken bij je 'buurman'. Met het KU Loket werd het ISP voor het eerst volledig technisch reproduceerbaar; zij was het reeds lang, voordat door het SVD ook de resultaten van de behaalde vakken dit werden. De geweldige veranderingen die het SVD, de technische reproduceerbaarheid van de studieresultaten, in het onderwijssysteem teweeggebracht heeft, zijn bekend. Van het verschijnsel dat hier op wereldhistorische schaal wordt beschouwd, zijn zij echter slechts een, zij het hoogst belangrijk, bijzonder geval. Naast de handelsscholen ontstaan in de loop van de middeleeuwen, alsmede in het begin van de negentiende eeuw de volledige industrialisering van het onderwijs, werd er in 1927 een figuur geboren die de technische reproduceerbaarheid van het ISP voor eens en voor altijd volledig op zijn kop zou plaatsen.

Als een orkaan van ongebreidelde expressie, verscheen Erwin Blendeman, deze levende mythe die een stem gaf aan de gemarginaliseerden en zij die slachtoffer waren van het meedogenloze bewind van het ISP ten tijde van keizer B. Raymaekers. Deze figuur staat onder vele namen bekend in de wereldgeschiedenis: heiland, pontifex maximus van het HIW, Messias, redemptor der studenten, zaligmaker van het ISP. Misschien staat hij nog het best van al bekend als een symbool van hoop voor mensen met een te lage cumulatieve studie-efficiëntie.

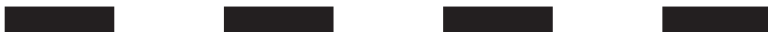
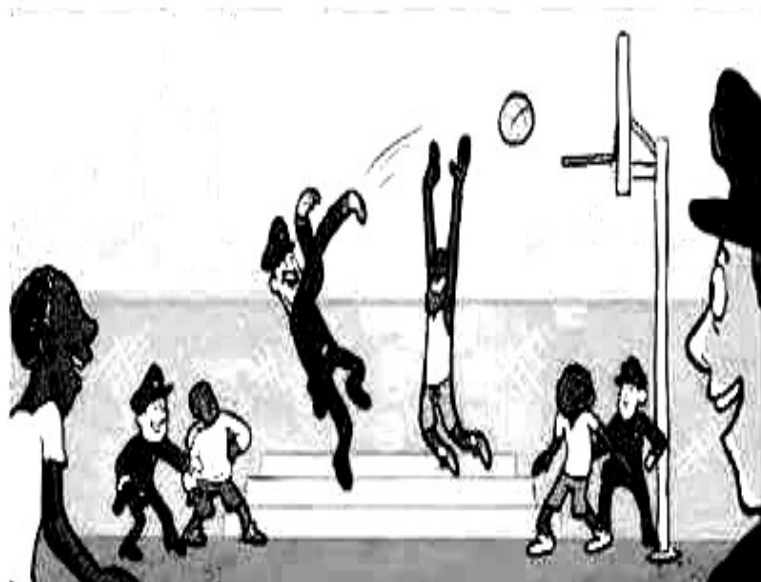
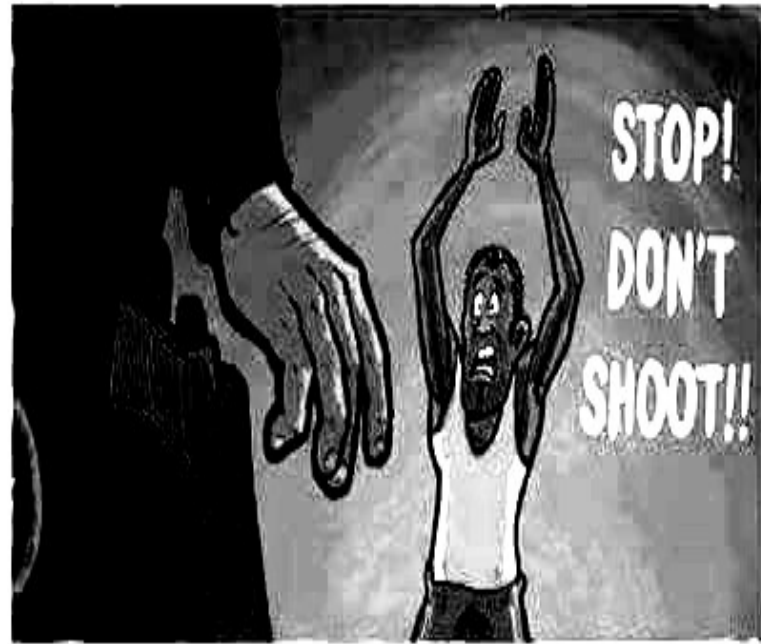

Erwinus de Hervormer tijdens een van zijn betogingen voor studentenrechten om een doenbaar studieprogramma per jaar te kunnen volgen dat schommelt tussen de 60 en 72 sp. aan de KU Leuven, 1967 (ingekleurd)*

*Deze tekst is opgedragen aan de slachtoffers van de recente hervormingen van het ISP door de onverbiddelijke ijzere vuist van de KU Leuven, waarvan sommige slachtoffers ten gevolge van de deze hervormingen, zelfs een extra opleidingsonderdeel moeten volgen om aan hun studiepunten te geraken en te voldoen aan de academische maatstaf. Voor hen bidden wij in stilte.

Hij die enkelhandig een hand bood aan iedere student, zonder daar ooit iets voor terug te vragen. Bekend zijn dan ook zijn vele wonderverhalen: hoe hij ISP's kon aanpassen lang nadat de deadline verstreken was, Erasmus-aanvragen kon goedkeuren los van de voorwaarden, en vooral hoe hij eigenhandig in de traditie van Levinas de 'I' van 'Individueel' plaatste in het ISP toen hij ooit een student hielp wiens gelaat door de technische Vernunft van het ISP werd genegeerd, tevens als vele andere studenten die door academici werden gezien als dieren die rijp waren voor de slacht. Zo plaatste Erwin Blendeman voor eens en voor altijd een punt achter het postmodernistische bewind van de reproduceerbaarheid van het ISP. Misschien overweegt men nog of het in het belang van het ISP niet nuttiger geweest was als hij zich bij zijn werk iets meer gespaard had en langer behouden was gebleven, – daar ziet men wel een voordeel in, maar men slaat dat andere voordeel, dat er een offer gebracht is en de gezindheid van het offerdier weer eens overduidelijk bevestigd is, hoger aan, – dat acht men van duurzamer aard.

Also Sprach...

Hier aan het Hiw zijn we trots op onze Hoogleraren, Professoren en Post-Docs. Ter ere van hen hier in De Wijzer hun meest notoire wijsheden:

'Het katholicisme, dat is het feminisme bij uitstek; Maria is de enige mens die niet bevlekt is door de zondeval en ondertussen trekt Jozef gewoon wat aan die ezel.'

– S. Cuypers (filosofie van de opvoeding en het onderwijs)

'Of een ander voorbeeld van Hegel: ik kan niet om 15 uur al dronken rondlopen in een pub in Ierland want ze openen pas later in de nacht, maar dat principe is zeker niet toepasbaar hier in Leuven, hier leunen ze nog dichter aan bij de barbarij.'

– K. De Boer (moderne wijsbegeerte: verdiepende cursus)

'Filosofie betekent kiezen om in de miserie te zitten. Filosofen zijn altijd depressief.'

– S. Cuypers (filosofie van de opvoeding en het onderwijs)

'Ik bouw een kattendeur zodat de stem van de gemarginaliseerden toch terug kan komen.'

– E. Wolff (fenomenologie: verdiepende cursus)

'Ik heb me altijd gevraagd waarom dit het "Hoger Instituut voor Wijsbegeerte" heet. Is het Hoger Instituut dan in Leuven en het Lager Instituut in Louvain-la-Neuve? Niet in de Wijzer zetten hè!'

- F. Buekens (Anglo-Amerikaanse wijsbegeerte)

'Je collega vragen of die een intieme band met je wil, dat is iets heel anders dan een kassier vragen om jou een baan te geven.'

- E. Wolff (fenomenologie: verdiepende cursus)

'Locke ging natuurlijk niet naar techno-party's.'

- H. Blomme (metafysica)

'Mijn oma die elke zondag naar de kerk gaat, is niet ziekelijk en is geen onderdeel van een soort religieus complot.'

- W. Styfhals (seminarie metafysica en cultuurfilosofie)

'Na 2 uur wordt het gevaarlijk op straat, dan beginnen de dronkaards hun messen te trekken en moogt ge van uw ouders niet meer feesten.'

- S. Cuypers (filosofie van de opvoeding en het onderwijs)

Sequeel: KULeuven, LAW-TRAIN en partnergeweld

Door Bad Joe

In 1967 vond de Juni-oorlog plaats tussen Israël en diens Arabische buurlanden. In zes dagen veroverde Israël onder meer de Gazastrook en de West Bank – en overschreed daarmee de in 1949 vastgelegde Green Line. In november dat jaar werd door de Veiligheidsraad van de VN resolutie 242 aangenomen; waarin werd geëist dat Israël zich terugtrekt uit de gebieden geannexeerd sinds 1967, en een demilitarisatie in die zones, om de territoriale integriteit en soevereiniteit van elke staat te garanderen.

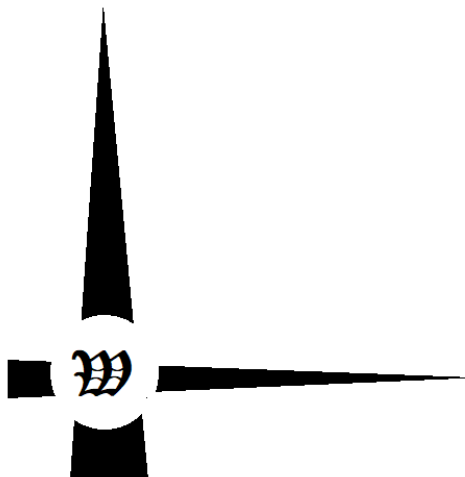
Vorig jaar kon u in ditzelfde filosofisch studentenblad een essay lezen die van wal gaf tegen de samenwerking van onze rechten-faculteit met de Israëlische politiedienst en Bar Ilan universiteit. Ik pleitte voor de onmiddellijke terugtrekking van de KUL uit LAW-TRAIN, en voor een beleidsmaatregel om zulke coöperaties in de toekomst te vermijden. Met een nieuwe rector zal er mogelijk een nieuwe wind waaien door het Vlaams universitair landschap, maar laat ons niet al te vroeg juichen. Wat was LAW-TRAIN? Witwas LAW-TRAIN.

Deze samenwerking vindt plaats in het kader van het Europees onderzoeksprogramma Horizon2020, waaraan Israël deelneemt als geassocieerd lid. Van het budget van 5 miljoen vloeit de helft naar Israël. Israël plukt de vruchten van Europa, zonder de Europese mensenrechten te respecteren. Toch profileert Israël zich graag als een quasi-Europees land. Onderzoeksprogramma's als Law-TRAIN faciliteren en legitimeren daarmee de etnische zuivering van Israël. Dit noemde Eva Brems (UGent) het witwaseffect.

LAW-TRAIN heeft niets met treinen te maken, maar met trainen. Het onderzoeksprogramma beoogt een internationale samenwerking om ondervragingstechnieken te bevorderen in functie van de war on drugs met behulp van virtual reality. Het betreft een samenwerkingsverband tussen Europese academische instellingen, politiediensten van o.a. België, privé-bedrijven, de Bar Ilan universiteit, en het Israëlische Ministerie van Openbare Veiligheid. Het onderzoek heeft menig wenkbrauw doen fronzen omwille van de twee laatste partners.

Universiteit Bar Ilan is het moederhuis van een campus op Ariël, illegaal bezet gebied sinds 1967. Daarnaast geeft deze universiteit exclusieve militaire opleidingen voor de Shin Beth, de Israelische veiligheidsdienst, en het defensieleger¹. De criminologie van Bar Ilan leidt het project en krijgt het merendeel van de Europese subsidies. Als professoren daar een woord reppen over de strijd tussen Palestina en Israël, worden ze door studenten verklikt en ontslagen. Problematischer is het Ministerie voor Publieke Veiligheid. Die is bevoegd voor politie en gevangeniswezen. Primo, het hoofdkwartier van de politie werd gebouwd op – wederom - illegaal geannexeerd gebied. Secundo, de politie werd door onder andere VN, Human Rights Watch en Amnesty International, terechtgewezen wegens willekeurige arrestaties van Palestijnen (waaronder kinderen – zo'n 350 kinderen zitten momenteel opgesloten), systematische folterpraktijken - 'enhanced interrogation' - en schendingen van mens- oorlog- en kinderrechten. Een onderzoek over onderhandelingstechnieken met een partner die gewelddadige foltertechnieken hanteert is grensoverschrijdend, zowel in politico-ethisch opzicht, als juridisch.

¹ "Bar-Ilan deserves the title of the most militaristic university of them all - it offers a plethora of programs for the security forces only: There is the Jericho program for the Shin Bet and a whole host of programs for officers in the Israel Defense Forces, [...]. The entire nation is an army and Bar-Ilan is all security." <<https://www.haaretz.com/the-shin-bet-s-academic-freedom-1.253397>>

Rik Torfs verschool zich achter twee (dug)argumenten: hij wees erop dat het onderzoek groen licht kreeg door ethische commissies, en beriep zich op de academische vrijheid. Dit is geen aanklacht tegen de academische vrijheid. Maar die vrijheid stopt waar het de vrijheid van een ander fnuikt – les 1 in liberalisme. Ten eerste strookt eender welke samenwerking met een koloniserende instantie met het internationaal recht. Ten tweede, zit er een hiaat in het netwerk van commissies. Eerst en vooral zit er een leemte in de huidige commissie voor dual use. Deze commissie ziet erop toe dat onderzoeksresultaten niet voor militaire maar louter voor civiele doeleinden gebruikt zullen worden. Een enkele blik op de situatie in Israël maakt duidelijk dat de Israëlische politie niet louter civiel is, maar deel uitmaakt van het militair-industrieel complex. Tevens zien de ethische commissies één simpele vraag over het hoofd: mag men samenwerken met een instantie die systematisch mensenrechten schendt?

Nieuwe rector, nieuw bewind?

Intussen is de situatie gewijzigd. Rik Torfs verloor de rectorverkiezingen en moest plaats ruimen voor de ambitieuze Luc Sels. De kersverse rector stelde Reine Meylaerts aan als vicerector voor Onderzoek. Dezelfde Meylaerts zat vorig jaar nog in een actiegroep tegen LAW-TRAIN en reisde ook samen met Eva Brems af naar Israël en Palestina, om de situatie aldaar met eigen ogen te bezichtigen. “Het is niet omdat iemand vicerector wordt dat de opinie verandert, dat vraag ik ook niet,” nuanceert Luc Sels in Veto. “Wel is ze uit de actiegroep gestapt. Anders kun je moeilijk op een neutrale manier een beslissing nemen in de rol van vicerector.” “Ik kan niet de rol van én vicerector, én activist opnemen, die twee moeten gescheiden blijven,” beaamt Meylaerts.

LAW-TRAIN zal aflopen op 31 april 2018, maar het is nog niet te laat. KULeuven kan nog steeds de regering van Portugal volgen en uit het project stappen. Daarnaast is de vraag nu wat de rector zal doen om zulke illegitieme coöperaties te voorkomen. Hij liet al geluid horen over een mensenrechtencharter. Dit idee is inderdaad uniek, maar werd voorgesteld door Eva Brems. Het gaat niet om het viseren van landen als Israël, Turkije of Noord Korea, maar om de specifiek instanties die de Europese rechten van mens en kind systematisch schenden. Het mensenrechtbeleid bestaat uit twee elementen. Het eerste is een human rights impact assessment, waarbij er gekeken wordt naar de situatie vóór het onderzoek. Daarnaast is er een mensenrechtenclausule tijdens het onderzoek. De partner moet aan twee criteria voldoen: de onderzoeksactiviteiten mogen niet (in)direct leiden tot malafide praktijken, en onafhankelijk van het onderzoek mag de partner niet bijdragen tot het systematisch schenden van een mensenrecht.

In de zestiger jaren begon de anti-apartheid boycott tegen Zuid-Afrika. Die duurde tot de jaren negentig, wanneer apartheid formeel werd opgeheven door Mandela's partij. Men kan het (niet-)samenwerken niet zomaar onderschatten; het kan leiden tot de afschaffing van apartheid, of nieuwe vormen van apartheid in de hand werken. KULeuven doet dat laatste. Doch een universiteit heeft een maatschappelijke rol. Onze rector zou er goed aan doen om niet te wachten tot een Oxford of een Cambridge iets onderneemt, maar om zelf het voortouw te nemen. Een mensenrechtenbeleid is sterk, maar uit het project stappen is veel sterker. Om het met Mandela te zeggen: het lijkt altijd onmogelijk, tot het gedaan is.

DE WIJZER
PRESENTEERT:

DE INTERNATIONALE

NIJMEGEN

'DE ZEE... HEB
IK ZEE
GEZEGD?

'O Broeders der Barmhartigheid! Aanbidders van het mysterie en het vreemde! De geschiedenis speelt zich elders af, in een put, verborgen door het zand! De heiligen weten het! (...) De begraafplaats was leeg. De doden konden eindelijk hun graf een beetje dichters naar de zee verplaatsen.' De oude man zweeg even, draaide zich een halve slag om, sloeg tweemaal op de bendir en vervolgde toen: 'De zee... Heb ik zee gezegd? Zegt mij of ik dit woord heb uitgesproken o jullie die Goedertierenheid en Barmhartigheid gezworen hebben! Zeg mij, jij man die van ver komt, misschien van het noorden, misschien van de andere kant of de zee nog in ons verweven is, of zijn we deze niet meer waardig en zal dit verhaal ophouden bij al deze graven die naar de kust gaan waar de wind koud is, waar de deugd van wezenlijk belang is, waar de aarde zich kan terugtrekken... de zee... Heb ik zee gezegd.' (Gebed voor de afwezige, Tahar Ben Jelloun)

En net zoals de bendir zijn melodie vervolgde, vragen we ons af waar de oude wijze het over heeft. Zijn woorden ons nog niet duidelijk, als tekens die naar geheimen verwijzen of nog te beleven verhalen. Misschien was de stem die u hoorde al een vorm van gemakzucht of middelmatigheid, want zijn stem valt niet te horen vooreerst men luistert. Zo hebben wij DeWijzer ook geluisterd naar het lied en ja wij hebben de zee gehoord en ze roept toch o zo luid. Paden en wegen, sporen en sterren onze horizon tracht zich te ontplooiën via een reis die zich niet laat voorspellen. Hier in dit asfalt gekleurd landschap slaapt ze in, wordt achterdochtig, haar privileges vanzelfsprekend en haar vooroordelen gecultiveerd. We worden doof voor de bendir en begraven onszelf in vrijwillige slavernij. We vluchten voor het woeste dat ons openbreekt en bouwen muren tegen het vreemde. 'Is er dan nog hoop? Hoop voor zij die nooit geboren zijn? Zijn we als standbeelden gehouwen om af te brokkelen?' Nee wij zijn nog steeds nomadisch en de zee nog steeds in ons verweven. En nee zelfs het standbeeld breekt zichzelf om te kunnen vloeien, om terug zand te zijn. Dus vrienden van het mysterie en het vreemde laat ons, wij DeWijzer, u meenemen en zien of ook u de zee heeft gehoord!

Het was weer ochtend in dat Brussels daar geweest en alle treinen van Noord spiegelden de gezichten van de massa af waarin ook wij onszelf verscholen. 'Brussel-Nijmegen drie uur en half!' De bus vertrok en zonder echt te beseffen waar hij ons heen zou brengen, sliepen we in, alsof onze halte de droom is waar onze gedachten nu heen zeilen.

Toen we de rust van de Nederlandse velden over onze oogleden voelden glijden en de sereniteit van het goede leven onze longen vulden, arriveerden we in Nijmegen. Zinbad en mezelf Nasreddit vrienden van een duizend nachten maakten onze zintuigen klaar voor het avontuur en de ontdekking. Op het station ontmoetten we onze beste compagnon Kris Dostoffsky die zich al thuis had gemaakt in klein café waar ze koffie en flan serveerden. Onze begroeting was kort maar hartelijk en na het uitpuzzelen van onze bestemming besloten we de bus te nemen naar onze wijsgerige collega's van de Radboud Universiteit. Nijmegen was zoals die jongens en meisjes die je bij kunst centra ziet staan: klassiek en stijlvol maar tegelijkertijd als stille waters diep en mysterieus. Bussen vol studenten trokken als caravans richting hun bedevaartsoord en ik zag Zinbad zich verheugen op onze aankomst. En zo als welgekomen gasten omarmde het leven van Nijmegen ons, niet als vreemden maar als oude vrienden die elkaar een eerste keer tegenkwamen. Bossen, heuvels, wind en rivieren, het landschap liet onze geest geen seconde met rust en de trance waarmee ze ons omsloot deed ons bijna onze halte missen. We moesten Dostoffsky werkelijk van het raam wegsleuren, opdat hij niet eeuwig zou blijven zitten. Van één wonder belandden we in het volgende: de Radboud Universiteit torende boven ons uit als een vuurtoren die de onwetende de weg wijst. Dus droegen we onszelf, Zinbad mij en ik weer Dostoffsky, naar de poorten van deze gouden instelling. Als het mij toegestaan is deze plek te vatten in woorden zou ik onderwij de beste dichters en schrijvers van het land bijeenroepen om haar kronieken te bezingen, maar mijn geheugen is nog jong en te gering in inhoud dus laat mezelf creëren!

'Klasseer de golven en bedwing het tij onze kennis is waar en onze harten vrij.
Voor ons is dit Nijmegen, de nacht nu helder en de dag verlost
Geef ons het woord en les uw wijze dorst!'

Hopelijk hebben deze verzen uw beeld verscherpt, want de gastvrijheid die we kregen vraagt een gevormde blik. Geleidelijk trekken nu de nevelen van de ochtendsluimer weg; de slapende reus ontwaakt; zoals een schildpad, bedeesd door de struiken schuifelend, zijn nek schuchter tevoorschijn laat glijden uit zijn ondoordringbaar pantser, – nét zo worden wij nu wakker uit de lyrische roes waarin we de bovenstaande paragraaf schreven. Het is de typische Nederlandse nuchterheid die ons uit onze oer-Vlaamse dogmatische sluimer rukt.

We beleven een ongemakkelijk moment wanneer we binnen wandelen in het Nijmeegse equivalent van de lounge op de 15e verdieping van het massieve gebouw: in een kring zit daar een ontvangstcomité ons met grote ogen aan te staren. Zo nonchalant mogelijk lachen we de twintigkoppige menigte toe en nestelen ons in een onbeduidend hoekje, hopen dat we daar zullen versmelten met onze omgeving. Na iets te lang 'socializen' met de lokale wijsgeren en een uitgebreid middagmaal, stropen we de mouwen op om aan het echte veldwerk te beginnen. We lokken enkele nietsvermoedende eerstejaars met ons mee naar een afgelegen kamer en beginnen aan het inwinnen van informatie, die je allemaal onderaan in een handige kader kunt terugvinden.

Na dit korte interview begeven we ons naar de gezellige koffiehoeke met uitzicht over de campus. We drinken copieuze hoeveelheden van het stimulerende vocht en verdoen onze tijd tot we de gelegenheid krijgen om een beknopt gesprek te voeren met twee boegbeelden van de faculteit: **prof. dr. C.H. Leijenhorst** (opleidingscoördinator filosofie) en **prof. dr. R.A. de Graaff Stoffers** (Erasmusverantwoordelijke). We hebben niet de kans gekregen om ze simultaan op de rooster te leggen, maar voor jullie leesgenot hebben we de twee interviews hieronder samengevoegd zodat we de schijn tenminste hoog kunnen houden.

Wat kan een inkomende Erasmusstudent hier verwachten ter introductie?

De Graaff Stoffers: Er is een universiteitsbrede introductie voor Erasmusstudenten, die er ook op gericht is om in Nijmegen een hoop te laten zien. Die intro duurt een aantal dagen en een onderdeel ervan is dat je op de faculteit wordt welkom geheten door de Erasmuscoördinator; die verteld je dan allerlei praktische zaken over de faculteit. Verder is het natuurlijk ook zo dat als je uit Leuven komt en Nederlands spreekt je een stuk beter bij de studievereniging (kring) wordt betrokken, vooral ook omdat de faculteit niet erg groot is. Dat is voor Engelstaligen toch vaak een stuk lastiger, omdat veel activiteiten alleen in het Nederlands zijn. De sfeer hier is trouwens erg informeel, dus verloren zal je je hier niet snel voelen.

Leijenhorst: Daarvoor hebben we een international office, voor zowel uitgaande als inkomende studenten. Dit gaat nu dus over de inkomende tak en zij hebben een heel programma. De universiteit zelf heeft een eigen programma en zorgt dat de studenten allerlei dingen op voorhand al doorgestuurd krijgen. Dan gaat het bijvoorbeeld over huisvesting voor Erasmusstudenten, getting to know the city, dat soort dingen.

We hebben ook een specifiek programma voor studenten die hier aan onze faculteit komen studeren, dus er is vrij veel ondersteuning. Het is niet alsof je aankomt en zoiets hebt van "waar is het gebouw en wat moet ik doen?"

Is dit ook voor Vlaamse studenten in het Engels?

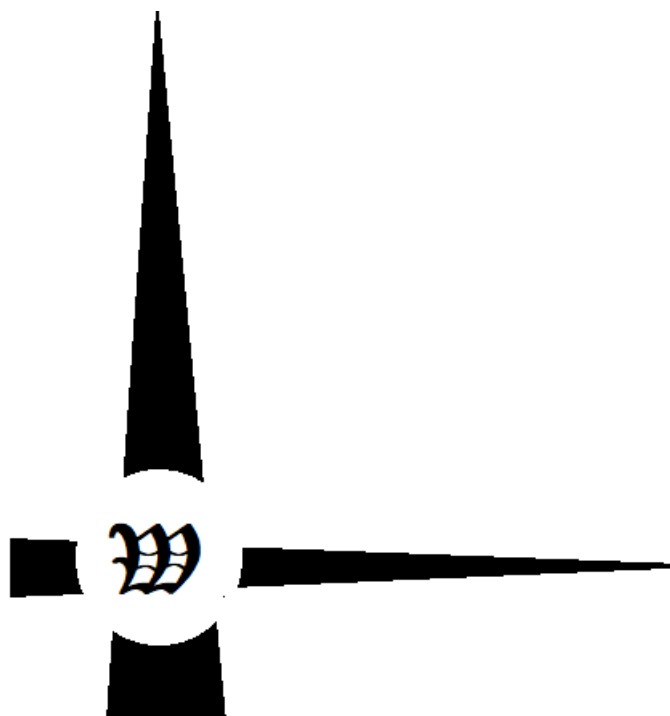
Leijenhorst: Ja, Vlaamse en andere Nederlandstalige studenten gaan dan gewoon mee met de grote hoop internationale studenten. De voertaal is inderdaad Engels, maar er zal snel gewicht worden als je blijkt Nederlands te spreken. Hetzelfde geldt voor de cursussen die je kunt volgen: we hebben in principe voor Erasmusstudenten Engels onderwijs, maar als je inderdaad uit Vlaanderen komt, dan zal je natuurlijk in principe de Nederlandse colleges kunnen volgen.

Hoe veel Belgen gaan ongeveer op Erasmus naar Nijmegen?

De Graaff Stoffers: Dat zijn er vrij weinig. Ik heb geen exacte aantallen, maar als je realiseert dat een Belg hier het voordeel van de beschikbaarheid van Nederlandstalig onderwijs heeft, valt het wel tegen.

Wat zou voor een Leuvense student de grootste 'culture-shock' zijn, in Nijmegen?

De Graaff Stoffers: De aanwezigheid van deze koffiehoeke, waar niet alleen studenten in contact komen met studenten, maar ook studenten in contact komen met docenten, is denk ik wel het meest opvallend hier. Het sluit natuurlijk aan bij de algemene informele sfeer op heel de faculteit.

Stel dat een Erasmusstudent een probleem heeft, waar kan hij of zij dan altijd komen aankloppen?

Leijenhorst: Dat is dan wederom het international office. Dat is echt de liaison tussen de universiteit en de student: dit is het aanspreekpunt bij uitstap voor bijvoorbeeld huisvesting en psychische problemen, het 'loket', zeg maar. Via dit 'loket' word je doorverwezen naar andere instanties.

Ja, want huisvesting moet wel even van tevoren geregeld zijn?

Leijenhorst: Ja, dat moet van tevoren worden geregeld, maar we hebben een vrij grote studentenhuysvesting via een stichting [SSHN]; die moeten een heel aantal kamers reserveren voor exchange students. Er wordt hier veel gebouwd en verbouwd, dus langzamerhand is er wel een heel behoorlijke hoeveelheid kamers. Het grote voordeel van Nijmegen is dat het een beetje een katholieke enclave is: als je hier naar buiten kijkt, zie je al zes leegstaande kloosters. Die worden allemaal opgekocht door de studentenhuysvesting en verbouwd tot studentenapartementen, want het zijn daarvoor ideale panden.

De Graaff Stoffers: In het algemeen is het zo dat binnen het Erasmusprogramma de gastuniversiteit in principe verantwoordelijk is voor het helpen bij het vinden van huysvesting. In Nijmegen is dat ook zo: wij hebben een afdeling housing, die kamers aangeboden krijgt van studenten die naar het buitenland gaan en als je hier in Nijmegen als Erasmusstudent aanmeldt, krijg je dus ook de vraag: "Wil je gebruik maken van het aanbod kamers dat we hebben?" Dat is heel vaak gewoon voldoende, maar: hoe vroeger je bent, hoe meer kans je hebt. Uit mijn hoofd is het percentage studenten dat op die manier een kamer kan vinden meer dan negentig procent. Er is dus geen groot kamerprobleem. Het is dus zeker niet zo dat je al een jaar van tevoren op zoek moet gaan dan een kamer. Als je je gewoon aan de deadlines houdt, krijg je in principe dus gewoon een aanbod vanuit de universiteit.

Wat is de rol van de studievereniging (kring), FC Sophia, bij de ontvangst van de Erasmusstudenten?

Leijenhorst: Daar noem je iets. Dat is iets waar we al een tijdje mee bezig zijn, omdat we dat meer willen. Een nadeel van de studievereniging is dat het ieder jaar wisselt qua samenstelling. Ieder jaar is er een nieuw bestuur en het is moeilijk om iets op te bouwen. Vorig jaar hebben ze wel een heel aantal Engelstalige activiteiten gedaan.

Je ziet dat ook met lezingen en dergelijke: nadien is er dan een borrel en gaan alle Nederlandse studenten in een groepje staan en de internationale studenten in een ander groepje. Voor Leuvense studenten zal dat natuurlijk minder moeilijk zijn, want er is dan tenminste geen taalbarrière. Maar die houding mag in ieder geval een heel stuk beter. Er is wel een gezamenlijke Nijmeegse studentenvereniging (club) voor Erasmusstudenten, waarvan ik hoor dat er veel door wordt ondernomen.

De Graaff Stoffers: Er zijn af en toe wel dingen in het Engels, maar ieder jaar zijn hier maar vijftien tot twintig Erasmusstudenten, wat redelijk veel is voor een kleine opleiding als de onze, maar dat is alsnog een kleine minderheid natuurlijk. Dus dan wordt daar, spijtig genoeg, te weinig rekening mee gehouden.

Worden er ook door de faculteit zelf bijvoorbeeld ook lezingen en dergelijke georganiseerd en zijn die ook in het Engels?

Leijenhorst: Inderdaad. We hebben een programma voor een breed publiek, 'Radboud Reflects', en daarvan is ongeveer de helft Engelstalig. Daar komen dan de big names: Martha Nussbaum was hier bijvoorbeeld laatst, het lijkt wel op wat jullie in Leuven ook hebben. Over het algemeen zijn die grote figuren natuurlijk minder interessant [lacht], want die houden gewoon honderd keer hetzelfde verhaal; ik vind iets minder grote sterren meestal een stuk interessanter. Het is natuurlijk wel leuk ze een keer in het echt te zien. Žižek is hier bijvoorbeeld ook twee keer geweest, hoewel ik niet geloof dat ze hem nog een derde keer gaan uitnodigen. Daarvoor huurden ze dan een grote collegezaal af, daar gaan een man of zeshonderd in, en de zalen ernaast hadden dan een groot scherm. Het is haast een religieuze ervaring, want Žižek is als het ware een Elvisfiguur. Hoewel dit alles in Leuven wat uitgebreider is – jullie hebben toch een bekendere naam, een langere geschiedenis en meer geld [lacht] – organiseren ook wij dus wel degelijk dingen buiten de lessen om.

Stel: ik kom uit Leuven als Erasmusstudent en ik ben van plan om naar Nederland te gaan. Waarom zou ik de universiteit van Nijmegen verkiezen boven alle andere Nederlandse universiteiten?

Leijenhorst: Dat is een goede vraag. Het punt is dat de Nederlandse faculteiten allemaal behoorlijk op elkaar lijken. De verschillen zijn niet dramatisch groot, maar er zijn wel verschillen. Wat we horen van bachelorsstudenten is dat factoren als sfeer belangrijk zijn: het is hier redelijk kleinschalig, er is behoorlijk veel aandacht voor de studenten, er is dit [gebaart om zich heen naar de rumoerige koffiebar], hier ontmoeten studenten en docenten elkaar. In Groningen hebben ze dat ook goed voor elkaar, maar niet in grotere faculteiten zoals Amsterdam en Utrecht.

Als we het hebben over Groningen, dan zijn ze historisch sterk en voor de rest zijn de vakken allemaal analytisch. Ze hebben net de laatste continentale hoogleraar eruit gegooid, en dat is eigenlijk overal zo'n beetje aan de gang, hoewel niet overal even extreem. Utrecht bijvoorbeeld ook, ik heb daar gewerkt en gestudeerd, en wij mochten daar Heidegger niet lezen, dat was verboden [lacht]. Dat moest je verzwijgen [lacht nogmaals].

PRAKTISCH KADER

Huisvesting: De Stichting Studentenhuisvesting Nijmegen (SSHN) fungeert als centrale instelling voor huisvesting. Via de universiteit krijgt normaal gezien iedere Erasmusstudent een kamer toegewezen; hoewel er voor de reguliere studenten soms een tekort is, geldt dit niet voor uitwisselingsstudenten. Voor hen geldt immers het systeem van de reisurgentie. Er bestaat geen equivalent voor residenties. De prijzen zijn echter wel vergelijkbaar met Leuven.

Voorzieningen: De meeste belangrijke plekken zijn, zoals in Leuven, per fiets bereikbaar en het bus-net is redelijk goed. Er is ook een sportcentrum dat naar verluidt heel goedkoop is. De faculteit zelf is gevestigd in een hoog en modern gebouw waar men zich gewoonlijk met de lift verplaatst.

Taal: Er is een Engelstalige filosofieopleiding, maar voor Vlaamse Erasmusstudenten is het natuurlijk mogelijk om het Nederlandse traject te volgen (of vakken in beide talen te combineren).

Studentenleven: Hoewel Nijmegen, net als Leuven, kan aanvoelen als een 'groot dorp', is het inwoneraantal bijna dubbel zo groot en is er aan uitgaansgelegenheden geen gebrek. Elke dag zijn er evenementen en concerten: een eerstejaarsstudente heeft het bijvoorbeeld over het poppodium Doornroosje. Ook is er een vrij grote internationale gemeenschap.

Rol van de kring: De filosofiekring FC Sophia heeft een iets beperktere rol dan NFK, maar organiseert wel een maandelijkse lunch die veel volk aantrekt, naast andere evenementen.

Inhoudelijk is het zo dat wij, denk ik, ook vanwege historische banden, veel samenwerken met Leuven. Fenomenologen hier werken samen met het Centrum Voor Fenomenologie, er werken hier mensen die in Leuven gedoctoreerd zijn, dus we kennen elkaar goed. Inhoudelijk lijkt het hier behoorlijk op Leuven, in die zin dat we een groot aandeel historische vakken hebben en zowel analytische als continentale filosofie. Dat begint in Nederland een beetje zeldzaam te worden, omdat de meeste van de faculteiten zich aan het omscholen zijn tot enkel analytische gerichtheid. Dat doen we hier nog niet en dat willen we eigenlijk ook niet. We willen hier vasthouden aan de hele breedte van de filosofische traditie.

Maar hier bieden we dus nog wel de volle breedte aan. Ook Leiden doet dat nog, maar dan hebben we het eigenlijk wel gehad: de rest is allemaal aan het opschuiven.

In Leuven ligt het vooral aan de professor hoe de verhouding continentaal-analytisch is. Heeft de professor in Nederland dan minder keuzevrijheid?

Leijenhorst: Natuurlijk kan een professor wel zelf kiezen, maar het ligt er maar net aan wie je inhuurt. Als mensen een neiging naar één van beide domeinen hebben, dan zal je dat in het programma ook terugvinden. Juist dat zie je overal gebeuren: dat als er vacatures zijn, er enkel professoren worden aangenomen die vooral in de analytische filosofie thuiszijn. Dat doen wij hier overigens niet, of alleen waar wij het nodig vinden; bij vakken zoals logica, taal filosofie en philosophy of mind ligt het voor de hand. Maar bij andere vakken niet. Wij hebben bijvoorbeeld een leerstoel metafysica.

Als je langs de andere kant je bachelor of master juist wilt richten op continentale filosofie, dan moet je dus niet naar Amsterdam of Groningen, maar naar Nijmegen?

Leijenhorst: Ja, precies. Het grappige is dat het niet alleen in Nederland zo is: als je hier over de grens naar Duitsland gaat, dan zie je ook dat al die Duitse faculteiten langzaam 'om' gaan, inclusief Freiburg. Zelfs de leerstoel van Husserl en Heidegger is nu analytische taal filosofie geworden.

Dat is uniek in Nederland, in de rest van het land is die afgeschaft. Degene die daar invulling aan geeft, doet dat echt vanuit Heidegger, Gadamer, vanuit de continentale traditie. Ben je dus vooral geïnteresseerd in hardcore taal filosofie en logica, dan moet je eerder naar Amsterdam toe. Als je uit Leuven komt en je denkt: "Ik wil echt iets anders!", dan zou je in principe niet naar Nijmegen moeten komen, want wij lijken – afgezien van een aantal technische onderwijszaken – inhoudelijk heel erg op jullie.

Waar moet elke Erasmusstudent op letten?

De Graaff Stoffers: Ik denk dat er veel studenten zijn die teleurgesteld worden in Erasmus. Vaak worden op universiteiten weinig cursussen in het Engels aangeboden en daarvan vallen er ook nog eens een aantal aan het begin van het jaar weg. Dat gebeurt gewoon. Daarom raad ik altijd mensen aan om naar een land te gaan waarvan ze de taal spreken: Frankrijk, Duitsland of Engeland. Zo kun je heel het onderwijsaanbod volgen

Vervolg -->

Voor Leuvenaars ligt dan Nederland ook voor de hand, aangezien hier cursussen in het Nederlands worden aangeboden. Het is misschien saai advies, maar ik zie het te vaak misgaan.

[Tegen Leijenhorst] Ik merk trouwens dat mensen u met uw voornaam aanspreken. Is dat normaal hier?

Leijenhorst: Dat is zo, ja, hoewel dat wel wisselt per persoon. De professoren die uit Leuven overkomen, bij hen doen de studenten het niet. Bij ons, ach, er is niets tegen te doen. Het eerste jaar wil ik nog wel eens de studenten op de correcte aanspreekvormen wijzen, maar dat haalt weinig uit. Het is ook wel typisch Nederlands, denk ik. Dat is waarschijnlijk wel iets waar Vlaamse studenten aan moeten wennen.

Om af te sluiten: is er nog iets dat u kwijt wilt aan onze lezers?

Leijenhorst: [Lachend] Ik denk wel, hoewel ik natuurlijk nogal bevooroordeeld ben, dat onze opleiding de Leuvense studenten wel wat te bieden heeft. We hebben een stad die een studentencultuur heeft en die net vreemd genoeg is, maar niet overdreven. Een stad die niet klein is, maar waar je wel de weg snel leert kennen. Bovendien zou ik het erg leuk vinden als er meer studenten uit Leuven hier naartoe zouden komen. Zoals ik al heb gezegd: de twee faculteiten doen wel eens dingen samen, zo hadden we recent een zomerschool met studenten uit Leuven, en ik vind altijd dat het elkaar goed aanvult. Het is soms grappig om te zien dat je van Nederlandse studenten juist vaak zou willen dat ze gewoon hun mond zouden houden – “ga eerst maar een boek lezen”, zeg maar – terwijl je van Vlaamse studenten juist wilt dat ze wat meer zeggen. Dan begin je te twijfelen of wat je zegt wel aankomt, wat lastig is als docent. Leuvense studenten gingen tijdens die zomerschool ook altijd achteraan zitten, een soort valse bescheidenheid. Als ze dan toch naar voren kwamen, bleek dat ze vaak veel meer te vertellen hadden dan hun Nederlandse collega's. Dat was een hele goede wederzijdse ervaring. We spreken zowel wel als niet dezelfde taal en hebben zowel wel als niet dezelfde cultuur, en dat vult elkaar echt geweldig aan. Dat is toch fantastisch?

Na deze interviews worden we door praeses Lesley en zijn kornuiten meegenomen op een rondleiding door de campus. Er heerst een ongedwongen sfeer, al is de brutalistische stijl van sommige gebouwen wellicht alleen voor de architecturale fijnproever bestemd. De campus noch de binnenstad, waarheen we vervolgens door de gastvrije kliek worden meegetroond, wekt intens esthetisch genot bij ons op (des te meer gezien het kutweer), maar de mooie kant van Nijmegen komt aan de oppervlakte wanneer we in een gezellig eetcafé genaamd 'de Dromaai' van een verrukkelijke maaltijd genieten. Ook getuigt de menukaart waarop woorden op creatieve wijze worden 'omgedraaid' (bv. mappeloes in plaats van appelmoes, vandaar ook de naam van het etablissement) van een vergevorderde culturele ontwikkeling.

De volgende halte van deze trein van zinnelijk genot is 'de Hemel', een exquisiet brouwerscafé dat zijn veelbelovende naam meer dan waarmaakt. We spenderen een flink deel van ons zuurverdiende zakgeld aan de tongstrelende bieren die hier worden getapt. Naarmate we meer en meer beschonken worden, evolueert de conversatie van alledaagse trivialiteiten naar een wijsgerig debat over het niet-identieke. We wandelen in benevelde toestand naar buiten; een van ons begint uit het niets in het Frans te rappen, een compleet onverwachte artistieke ingeving, die alle omstanders tot tranen weet te brengen.

De nacht is nog jong, broeders en zusters, wanneer een galante blonde jongeman ons naar zijn kot leidt, dat hij in zijn vrijgevigheid volledig aan ons ter beschikking stelt (zelf spendeert hij de nacht wellicht ergens onder een brug). We verzinken, tussen de warme lakens ingenesteld, in een wonderlijk dromenland, een mystieke onderwereld van de geest waar realiteit en mythe onlosmakelijk met elkander verbonden zijn. Op dit moment treedt andermaal de oude man met de bendir tevoorschijn, en spreekt: 'Jullie queeste is volbracht, o bevallige Zinbad, o zeemzoete Kris en Nasreddit, afgezanten van de wijsheid. Mijn wens dat een dappere ziel eindelijk de mysteriën van dit duistere en regenachtige avondland zou ontsluiten, is vervuld. Dank, o wijzen! Keert morgen in welzijn weder naar jullie huisstee.' Zo zijn woorden; nog eenmaal roffelt hij melancholisch op de bendir, nog eenmaal zien we in zijn glinsterende ogen het verlangen naar avontuur en het niet-identieke weerspiegeld, en hij vaart naar zee.

De Onderwijzer

Door Rik Ouwerkerk

Beste studenten,

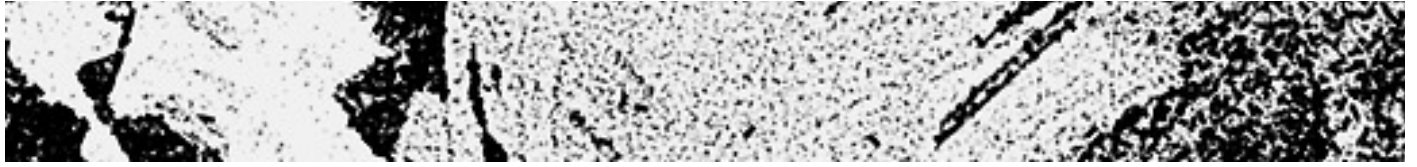
Jullie heimwee naar de vakantie is al wat aan het vervagen en bij velen onder jullie zijn er weer normale niveaus van slaapttekort opgebouwd. Het academiejaar is, met andere woorden, al weer even begonnen. Een nieuw academiejaar betekent ook een nieuw onderwijsjaar en een nieuw onderwijsjaar betekent natuurlijk ook weer een nieuwe onderwijzer! Dus, hieronder volgt een kort overzicht van de recente ontwikkelingen in onderwijsland:

1. Sommigen onder jullie zullen het wel hebben meegekregen: het is chaos bij STURA (de universiteitsbrede studentenraad). De hele raad van bestuur, waaronder de voorzitter van de studentenraad, en drie mandatarissen in de academische raden zijn opgestapt. Praktisch gezien is dit te vergelijken met het opstappen van de belangrijkste ministers en de minister-president van een land. Hoewel het tot voor kort leek dat er een semi-stabiliteit was bereikt, heeft recent onze eigen Aaron Soens alsnog zijn ontslag ingediend. Chaos en drama alom dus. Het is nog onduidelijk hoe (en of) er een structurele oplossing gaat komen, maar als je ambitie hebt om hoogwaardigheidsbekleder te worden in STURA, dan is dit het uitgelezen moment. We houden jullie op de hoogte.

2. In tegenstelling tot de onproductiviteit bij STURA, komt er langzaam maar zeker een concreet plan naar boven vanuit de werkgroep voor de herindeling van het academiejaar. Er is zeker nog niets besloten, maar er zijn al wel concrete plannen, die nog moeten worden afgetoetst. Deze veranderingen van het huidige systeem zijn samengevat: de inperking van de blokperiodes van drie of twee weken tot één week en de verkorting van de examenperiodes van drie tot twee weken. De verkorte tijd om voor de examens te studeren wordt opgevangen door een verandering van de werkvorm; waar nu vooral met piekperiodes (de examens in de examenperiodes) wordt gewerkt, zal steeds meer overgestapt worden op permanente evaluatie (dus beoordeling verspreid over het hele semester) en activerende werkvormen, die de student meer triggeren om doorheen het semester al meer te studeren. Door de verkorte examenperiodes kan er geschoven worden met de agenda. Het plan op dat vlak is om ten eerste het academiejaar eerder te laten beginnen, al vroeg in september, en daarmee de eerste examenperiode vóór de kerst al af te kunnen sluiten. De tweede examenperiode logischerwijs eerder vallen en in plaats van middenin de vakantie, wordt de derde examenperiode verplaatst naar een paar weken na de tweede examenperiode. Daarna heeft iedereen, inclusief herkansers dus, vakantie. Volgend semester komt er nog een feedbacksessie, waar jullie ons input kunnen geven over dit onderwerp. Voor een gedetailleerder overzicht van het model, zie de voorlichting (van circa een uur) die de voorzitter van de werkgroep (onze eigen prof. De Block) recent heeft gegeven, via de qr-code of via de link op de volgende webpagina: <https://www.kuleuven.be/onderwijs/herindeling-academiejaar/infosessie>

3. Dit jaar zal er, naar aanleiding van signalen van leerlingen en de ombudsdienst, speciale aandacht komen voor het mentale welzijn van de studenten op het HIW. Wij als onderwijsverantwoordelijken (ik spreek hier ook namens onze internationale equivalenten) hebben de ambitie om de grootte van het probleem in kaart te (laten)brenge(n) (hier hebben we het niet alleen over harde statistieken, maar ook over ervaringsrapporten en persoonlijkere interviews), het (eventuele) taboe te doorbreken en uiteindelijk te zoeken naar structurele oplossingen. Bij de eerste POC is naar voren gekomen dat ook vanuit de faculteit zelf er ambities aanwezig zijn. Verdere concretisering van maatregelen en bijvoorbeeld studentenbevragingen zal zeker nog volgen en naar jullie worden gecommuniceerd.

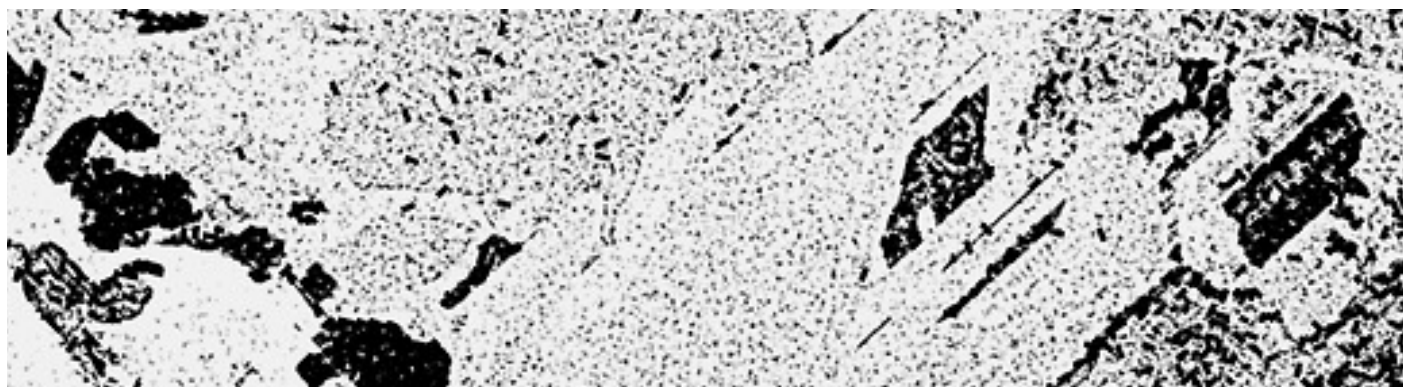

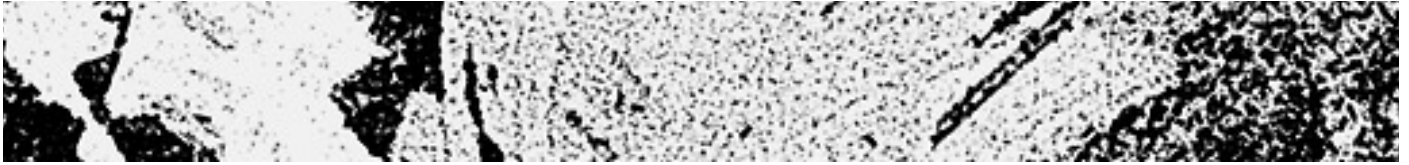

Mijn herinneringen aan de zomer van de liefde

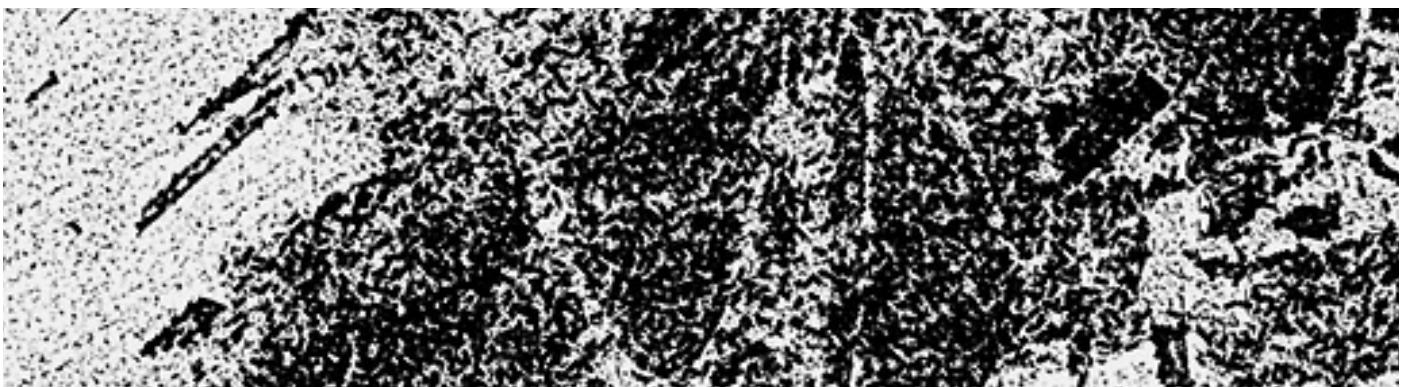
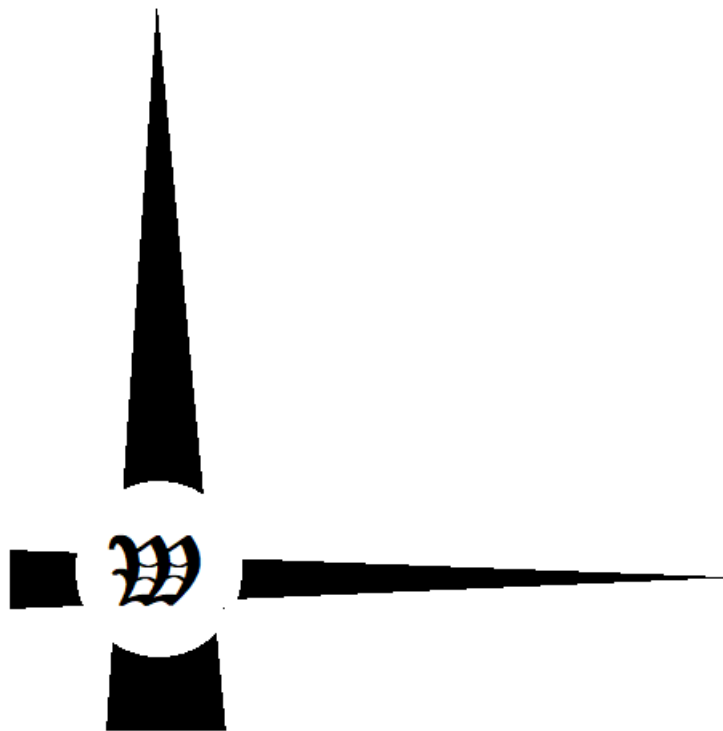
Door Ana Van Liedekerke

In de zomer van de liefde ben ik nog dertig jaar niet geboren. Toch schijnt de zon op de muren van een Oost-Vlaams dorp. Gemiddelde augustustemperatuur tweeëntwintig graden. (Wat kan ik de zon ook schelen?) In de velden huppelt mijn vader achter een stel koeien aan. Hij is zes jaar oud en in zijn hoofd is geen spoor van de studentenbetogingen die zes maanden later Parijs zullen teisteren. Hier heeft de kerkklok haar laatste slag nog niet geslagen. Pas twaalf jaar later zal deze kleine jongen de poorten naar het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte en de moderne wereld binnentreden. Op deze lome zomerdag niets van dat alles: het is windstil, al trilt de strohalm die mijn vader tussen zijn tanden heeft geklemd, onzichtbaar heen en weer. Van de andere kant van het veld roept zijn vader; in de oven gaart een haantje. Vader op het veld, moeder voor de stoof. Eenduidige rollenpatronen vieren nog steeds hoogtij en de haan in de oven zal er vast niet naar kraaien. Maar dertig kilometer in vogelvlucht daarvandaan pruttelt iets. De moeder van mijn moeder verrast haar gasten met een in olijfolie gebakken rosbeef. Ze draagt een gele jurk, als de zonnebloemen in het veld. Onderwerp van gesprek is het verruimde aanbod van de buurtsupermarkt, maar de blik van mijn moeders moeder is gevestigd op een eenzame mus in de tuin. Door het enkele glas ziet ze hoe de mus op de schommel verdwaasd haar blik laat rondwalen: waar is de kleine poel voor de kippen zo plots heen? Wil men de arme mus soms verdorsten? Enkele straten verder, in de fabriek, kijkt dikke Gérard met gelijkaardige denkrimpels naar de nieuw gearriveerde ijsdozen. 'De nieuwe smaak. Omdat de klant het zo wil.' brengt hij verbolgen uit. Mijn overgrootvader geeft hem een bemoedigende klop op de schouders. 'Het logo staat erop en de kwaliteit is dezelfde. Het ijs maakt het verschil.' Hij is de directeur van de ijsfabriek en berucht om zijn ijzige kalmtte. Eén keer per dag doopt hij zijn gouden lepeltje in de crème die uit de glimmende machines loopt. De werknemers maken net geen buiging wanneer hij hen toeknikt. De wereld draait door, maar het hart van deze man doet geen slag te veel. Alleen wanneer vijftien jaar later de dochter van de olijfolie komt te overlijden, breekt een stukje ervan onherroepelijk af. Het is een auto-ongeluk: om haar gele jurk niet te kreuken heeft de jonge moeder het nagelaten zich vast te gespen en wanneer een andere auto de hare kruist, vliegt ze tegen de voorruit. Een dag later sterft ze in het ziekenhuis. De dokters hebben gedaan wat ze konden, maar de tranen van de familieleden kunnen ze niet stelpen. In datzelfde ziekenhuis zet vijftien jaar later om middernacht de dochter van de dochter van die dochter haar keel open. Schrijfster van dit verhaal, maar dat had u geraden. Op een koude nacht houdt haar vader haar vast voor het raam. Hij staart naar de sneeuw die de dakpannen heeft weggetoverd. Misschien denkt hij aan hoe de kerkklok sloeg in die verre dag in de velden. Gisteren was hij nog de schooljongen die dartele stukjes in het kringblad publiceerde (– opmerking aan het adres van de heer S. Cuypers –) en geestdriftig de toekomstige boeken van dochterlief met pseudo-filosofische associaties in de kantlijn overlaadde. Vandaag buigt het dak onder het dikke pak sneeuw en beseft de vader dat hij voor het eerst een ware taak op zich heeft geladen; die van het ouderschap. Een volgend millennium ligt al in het verschiep en met een nieuwe eeuw zit in de buik van mijn moeder de kiem van de derde zuster in de tweede van drie dochters op rij.

Twintig jaar nadien zal de Wijzer een thema-uitgave wijden aan de zomer van 1967. De overgrootvader, 97 ondertussen en vanuit zijn leunstoel op een plein met een grote klok uitkijkend, ziet zijn leven voor zich wegtikken. Terwijl zijn generatie en die van zijn kinderen langzaam de pijp uitgaan, begeeft hij zich iedere middag klokslag twaalf naar de brasserie naast zijn deur. Op het dessert na – het ijs is niet meer wat het was – is de kost behoorlijk en de bediening correct. In de namiddag haalt zijn huishoudster taart bij de bakker om de hoek en ontvangt visite. De lift kraakt. Al twintig jaar lang hol ik de steile wenteltrap op, drie verdiepen naar boven. Mijn overgrootvader glimlacht, ik geef hem drie ingehouden kussen. We kijken naar de Indische tapijten. Ik tel de satijnen linten aan de zetel en mijn moeders blik dwaalt af naar de linkerdeur in de mahoniehouten kast. Het familiealbum ligt er achteraan onder een stapel tafellakens. Op de eerste pagina prijkt de foto van de moeder van mijn moeder. In een gele jurk zit ze tussen twee buurvrouwen in. Op hun borden glimt het vel van een rosbeef. De blik van de rechtse dame wijkt enigszins af naar beneden. In haar ogen glinstert iets wat op argwaan lijkt. Misschien is het de olijfolie.

A.B.E.L. en het Kortverhaal

'Een mens zou een voor een zijn eigen vingers moeten kunnen afbijten, en dan langzaam doodbloeden.' Ze knikt zonder van haar boek op te kijken. Baudelaire. Het is alsof ze zeggen wil: dat weet ik allang. Heb ik het al eens gezegd? Wij hebben elkaar niets meer te vertellen, niets dan dit soort flauwigheden waarmee we om elkaar heen draaien als in een obscene paringsdans. Te lang volgehouden liefde leidt tot onverschilligheid.

Ik zoek mijn sigaretten, vind ze tussen haar benen en stap zonder jas naar buiten. Het maanlicht is goor en troosteloos. Elke sigaret is in zekere zin een herhaling van de eerste die we ooit rookten: waar de belofte aan genot toen al snel verdween in een onvermijdelijke hoestbui, doet zij dat nu opnieuw dankzij onze te hoge verwachtingen, waardoor wij ons tijdens het roken voelen als een hongerige gast die erachter komt dat dat zijn gastheer vegetariër is. Een tweede sigaret zal straks noodzakelijk zijn. Ik denk aan haar. Wie zegt dat mensen elkaar nooit werkelijk kunnen kennen, overschat zijn eigen diepte en is bovendien nooit getrouwd geweest. Het wezen daarbinnen kent me door en door, en haalt bij die kennis haar innerlijke schouders op. Zij ziet niet alleen dat al mijn handelen een pose is, maar meer nog, zij weet dat er onder die poses niets schuilgaat: ik ben de rol die ik speel.

Het is koud buiten. De avondhemel overspant een wereld die het ontcijferen misschien wel of misschien niet waard is, maar die in ieder geval onontcijferbaar is. In de verte verstomt de schreeuw van een nachtvogel. En plots is mijn ziel vol jammer, vol zwaarte om een mislukt leven dat ooit de moeite waard leek, als een opgroeiend kind dat een diep verdriet voelt omdat het zich op een dag realiseert dat zijn ouders niet van elkaar houden. Op dat soort momenten zou men eigenlijk zijn bestaan moeten bouwen, maar de mensenziel is sluw en optimistisch: een paar keer goed huilen en het levensvertrouwen en de daarbij horende hoop zijn terug. Wie zich de vraag stelt waar het eigenlijk is misgegaan, kan niet anders dan concluderen dat de mislukking in de onderneming besloten lag, zoals de eik noodzakelijkerwijs voortkomt uit de eikel, en de schipbreuk uit het varen bij hevige storm. Is het een troost dat wij lotgenoten zijn?

Ik doof mijn sigaret en denk aan de dingen die voorbijgaan. Waar gaan zij heen? Waar zijn haar jurken, haar plotselinge liefkozingen gebleven? En ik zie haar voor me zoals ze nu is, vermoeider en strenger, maar met dezelfde knoop in haar haren, dezelfde blik als zij zich concentreert, het hoofd scheef als ze naar muziek luistert. Zij vloekt als de soep te heet is, is onhandig met messen en danst door de kamer als zij zich onbespied waant. Ze is allergisch voor wortels. En ik voel het soort liefde opborrelen dat we voor de werkelijk speciale personen in ons leven bewaren, het soort liefde dat vraag en antwoord tegelijk is en dat zijn gelijke in deze wereld niet kent. Wat zou het als zij de liefde is vergeten!.. Ik heb genoeg liefde voor ons beiden, genoeg tot aan het einde, genoeg om een universum van liefde te bouwen dat pas stopt met uitdijen als de laatste atoom uiteen is gereten!.. En mijn bestemming flitst door me heen: ik ga naar binnen en vertel haar alles, zeg dat ik van haar houd, neem haar vast, kijk haar aan, kus haar op-

Ik schrik, achter mij wordt de deur geopend. 'Zeg, zullen wij elkaars vingers nog eens afbijten?' En gedwee, gehoorzaam en een tikje beschaamd volg ik haar naar binnen.

Hallowaandraders

Door Kris Dostoffsky

Met dank aan R. Duwerkerk

Nu het Keltische nieuwe jaar er al weer even voorbij is en zelfs aan de andere kant van de oceaan de verkleedkleden al weer in de kast hangen, moet er in DeWijzer natuurlijk wel een stukje over Halloween komen. Ook jij, als goede neoliberale sell-out, kan dat natuurlijk niet aan je voorbij laten gaan! Daarom hier een aantal horrorfilms en één horrorboek, om aan die drang tot consumeren te voldoen. De films waar ik voor heb gekozen zijn niet ál te populair, dus zelfs horrorveteranen zullen misschien iets nieuws ontdekken in dit lijstje. Ben je niet zo'n durfal? Geen nood! Iedere film wordt beschreven en er wordt steeds een beknopte analyse van het horror-niveau gegeven.

1. The Wicker Man (1973)

Synopsis: Een zeer vrome Britse agent moet de vermissing van een meisje onderzoeken op een afgelegen eiland, bewoond door praktiserende heidenen, die alle goede christelijke zeden hebben laten varen.

Voor de kenners onder jullie; deze film is niet te verwarren met de remake uit 2004, berucht vanwege haar hilarische 'bijenscene'. Om de versie uit 1973 valt echter ook vaak te lachen, al is het maar vanwege de absurde premisse. De film is soms redelijk gedateerd en echte horror is er niet veel te vinden, maar het is een vermakelijke en intrigerende zit, met een vrij heftig einde (zeer goed acteerwerk daar). Er zijn bovendien korte en vaak onverwachte muzikale intermezzo's, dus voor ieder wat wils. Aan te raden voor fans van whodunits en voor mensen die niet zo van 'echte' horror houden.

2. Eraserhead (1977)

Synopsis: Een man probeert mentaal stabiel te blijven in een post-apocalyptische wereld waarin zijn vriendin en zijn pasgeboren, mismaakte baby hem het leven zuur maken.

David Lynch, waarschijnlijk bij sommigen onder jullie bekend als de maker van de televisieserie Twin Peaks, heeft ook een heel aantal films op zijn naam, waarvan Eraserhead zijn debuut was. Deze film doet denken aan de betere werken van Kafka en in mindere mate ook aan Rosemary's Baby, in de zin dat de sfeer van de film de kijker meezuigt in een nachtmerrie, die toch niet echt open en bloot 'griezelig' is. Mensen die zich graag goed willen voelen na het zien van een film, kunnen Eraserhead dus beter niet kijken.

Vervolg -->

. Het verhaal, dat toch al onconventioneel is, gaat ook niet gepaard met de standaard horror-clichés; de synopsis lijkt op het eerste gezicht dan ook eerder drama dan horror te suggereren. Iedereen die weet hoe kut het is om 's nachts wakker te worden door een huilend kind (laat staan als dat kutkind ook nog eens mismaakt is!), evenals iedereen die angst heeft om per ongeluk een kind te verwekken, zullen deze film appreciëren. Wederom: geen harde horror, maar minder geschikt voor mensen die echt niet van een nare sfeer houden.

3. The Thing (1982)

Synopsis: Er is iets gaande op een zuidpoolstation. Iets buitenaards.

Ik heb getracht een lijstje samen te stellen van niet al te mainstream horrorfilms, maar toch moet ik één keer zondigen aan die premisse. *The Thing* is natuurlijk een klassieker, en ook een van mijn favoriete horrorfilms, in al haar simpliciteit. Laat ik voorop stellen: er zijn veel praktische effecten met slijm, bloed en al dat soort dingen, dus wie daar niet van houdt, raad ik deze film zeker niet aan. Daarbuiten is de film vermakelijker dan weer een nacht naar het plafond te staren, dus zeker een aanrader. Iedere seconde stijgt de spanning en voor je het weet is de film afgelopen. De eerste scene van de film (met de achtervolging tussen een helicopter en een hond (dit klinkt grappiger dan het in werkelijkheid is)) is een meesterwerk op zichzelf. Ook aan de filmmuziek (van Ennio Morricone) valt niet te toppen. Voor fans van spannende films is dit een absolute must. Het horror-niveau is gematigd, tenzij, zoals gezegd, je niet goed tegen praktische alienlichaamseffecten (sowieso is dat een woord) kan.

4. Funny Games (2007)

Synopsis: Twee psychopaten houden een klein gezin gevangen in hun vakantiehuis.

We hebben ons nu ferm in het klamme kamertje van de horror genesteld. Deze film is een stuk nieuwer dan de eerdere drie films, en, op het eerste gezicht ook een stuk simpeler. Je hoort al aan de toon van die vorige zin dat er in deze film meer gebeurt dan een simpele home invasion, hoewel ik de 'diepere laag' voor jullie niet zal verklappen. Deze film en *Eraserhead* hebben gemeen dat de film een (sorry voor het anglicisme, maar het Nederlands heeft geen goed equivalent) disturbing sfeer creëert, die de kijker naar de keel grijpt.

. In tegenstelling tot *Eraserhead*, echter, heeft deze film wél echte horrormomenten. Hoewel er geen demonische dames en vampiers of iets dergelijks opduiken, is de film gewelddadig, deprimerend en niet altijd makkelijk om naar te kijken. Nog altijd niet het hoogtepunt (of moet ik zeggen: "dieptepunt"?) van horror, maar toch al stilaan best heftig. Niet geschikt voor iedereen.

5. The Witch (2015)

Synopsis: Op het platteland van het zeventiende-eeuwse Nieuw-Engeland wordt een gezin geterroriseerd door een onbekende kwade kracht.

Hoewel met hedendaagse films het risico groter wordt dat jul-lie, lezers, de film al hebben gezien, neem ik dat voor lief, al is het maar omdat deze film in mijn ogen ondergewaardeerd is. *The Witch* is een zeer goede historische film. *The Witch* is een zeer goede dramafilm. *The Witch* is een zeer goede horrorfilm. Wat kan deze film niet, vraag je me? De aandacht van veel mensen vasthouden. Toch, als je er voor gaat zitten, kan deze film je opslokken en verplaatsen naar een plek waar het bos echt niet alleen uit bomen en plantjes bestaat, waar de wereld nog niet is onttoverd en waar bovenal heksen nog een reële bron van angst zijn. Als je ervoor het geduld kunt opbrengen, kan deze film je een ervaring geven die weinig horrorfilms tegenwoordig nog bieden. Niet geschikt voor angsthazen en voor mensen met een korte spanningsboog.

6. [Rec] (2007)

Synopsis: Een cameraploeg loopt een nachtje mee met de brandweer, maar wordt naar verrast als ze opgesloten wordt in een appartementencomplex waar iets niet pluis is.

De trend van goedkope found-footage horrorfilms heeft voornamelijk abominabele stukken stront voortgebracht, maar *[Rec]* is een mooie uitzondering. In deze film worden de kenmerkende elementen van dit soort films goed gebruikt en voel je je erg betrokken bij de fantastisch acterende protagonisten van het verhaal. Het langzaam toenemende gevoel van wanhoop en horror beneemt ook de kijker steeds meer de adem. Hoewel Hollywood een Amerikaanse remake heeft gemaakt van deze Spaanse film, is het origineel (natuurlijk) duizend keer beter. Het is dan ook echte horror en waarschijnlijk het minst geschikt voor de zenuwpatiënten onder mijn lezers.

EN DAN: EEN BOEK!

Natuurlijk zijn er ook mensen die daadwerkelijk nog tijd en zin om te lezen hebben naast hun studie. Voor deze bedreigde diersoort zal ik ook nog een persoonlijke aanrader binnen de horrorliteratuur geven om van te genieten tijdens deze duistere dagen. Ook hier zal ik de veel bewandelde paden proberen te vermijden. Let wel: omdat de Nederlandstalige literatuur weinig fatsoenlijke horrorboeken heeft voortgebracht, heb ik voor een Engelstalig werk gekozen:

Songs of a Dead Dreamer and Grimscribe, door Thomas Ligotti
Dit zijn de eerste twee verhalenbundels van Thomas Ligotti, die recent door Penguin in één volume zijn uitgegeven.

Velen van jullie zullen nog nooit echt een horrorboek opengedaan hebben buiten de Griezelsbus of een willekeurig werk van Stefaan Koning en dat is ook logisch, aangezien horrorliteratuur vaak niet de naam heeft heel erg intellectueel prikkelend te zijn. Ligotti heeft daarentegen wel literaire ambities en beweegt zich binnen een recente nieuwe stroming binnen de horror: 'The New Weird'. Schrijvers behorend tot deze stroming trachten de conventionele materies van de gemiddelde horrorroman opzij te schuiven en zijn genre-overstijgende, absurde en dus tot op zekere hoogte postmoderne (hier niet-filosofisch op te vatten) verhalen gaan schrijven. Thomas Ligotti is een redelijk vroege schrijver binnen dit 'genre' en kan denk ik in dat opzicht vergeleken worden met iemand als H.P. Lovecraft, die ook radicale verandering bracht, binnen de gothic tale en een eigen kijk gaf op wat echte 'horror' is.

Hoewel in tekstvorm horror vaak minder intens is en geen beelden kan laten zien buiten onze fantasie, heeft ze ook veel meer vrijheden door de kracht van de suggestie. Een film kan ook suggereren, maar een geschreven tekst kan dit een stuk makkelijker, beter is niet gebonden aan de technische mogelijkheden, waar films zich wel degelijk aan moeten houden. Het psychologische aan horror kan ook veel beter worden beschreven dan een film haar kan verbeelden. Ligotti kent de beperkingen en voordelen van het geschreven woord en laat zien dat horror meer te bieden heeft dan vampiers en seriemoordenaars.

Nog veel griezelplesier en even een korte mededeling: van nacht, voordat je de deken van de slaap over je ogen trekt, kijk even in je kast en onder je bed, want er is niets waar ik een grotere hekel aan heb dan om iemand te moeten vermoorden in een kamer vol met teringrommel.

1967 als vooravond van Mei '68

Bij het lezen van "Mei 1968" denkt u allicht aan de studentendemonstraties rond Leuven Vlaams of, als trouw NFK-lid, aan de geboorte van uw kring zoals we ze kennen. Het was inderdaad in die periode dat de Vlaemschtalige studenten zich afzetten tegen het feit dat het onderwijs voor de overgrote meerderheid Franstalig gedoceerd werd. De link tussen Leuven Vlaams en wat in dit artikel uiteengezet wordt is beperkt tot het feit dat er studentenprotesten mee gemoeid waren. Wat er verder dan onze taalgrens gebeurde is u echter ongetwijfeld ook niet ontgaan: de massale opkomst van anti-Gaullianisme in Parijs. Wat begon met een bezetting van het universiteitsgebouw de Sorbonne, mondde uit in een staking van een slordige tien miljoen arbeiders. De stakingen en protesten ontstonden spontaan. Noch intellectuele leiders, noch de vakbonden, laat staan administratie De Gaulle, niemand had het stuur in handen. De vakbonden hadden zelfs de intentie de stakingen stop te zetten door te onderhandelen met fabriekseigenaars. Het kwam zover dat de fabriekseigenaars en de administratie De Gaulle een toegeving deden waardoor het minimumloon met 37% en de andere bestaande arbeiderslonen met 7% zou toenemen. Dit was echter niet genoeg om de staking, die ondertussen een derde van de Franse arbeiders omvatte, een halt toe te roepen. De intentie was anders dan bij andere stakingen. Het revolutionaire nam de bovenhand op het emancipatoire zonder aan dat laatste doel eer af te doen. Men had door dat de strijd niet gewonnen zou worden met een compromis.

68 maal vier

In het spoor van Alain Badiou formuleren we vier opvattingen over het event Mei '68. We zullen zien dat de vierde een synthese vormt van de drie vorige.

Mei '68 is eerst en vooral een opstand, een revolte van jonge studenten. Het was een spectaculair gebeuren: massademonstraties, barricades, de strijd met de politie, enzovoort. Er was repressief geweld en enthousiasme. De opstand was een wereldwijd fenomeen. Doch representeerde de studenten een minderheid van jonge mensen. Twee nieuwe elementen kwamen naar boven: een buitengewone sterkte van symbolen en ideologie en ten tweede, een zekere acceptatie van geweld. Misschien anti-repressief en defensief; maar nog steeds geweld.

Een tweede, andere, Mei '68 was die van de grootste algemene staking in de (Franse) geschiedenis sinds die van Front Populaire in 1936. Deze staking vond plaats in een andere context dan het studentenverzet. De stakingen waren geïnspireerd door drie radicaal innovatieve elementen. Ten eerste werden deze stakingen geïnstantieerd door jonge arbeiders. Deze zogeheten 'wildcat strikes' onderscheidde zich van de traditionele 'actiedagen' van de vakbonden. Het moet gezegd dat de arbeidersopstand niet simpelweg een effect was van de studentenbeweging. Deze stakingen begonnen al in 1967 en anticipeerde '68. Deze temporele en historische link tussen arbeider- en studentenbewegingen was vrij ongebruikelijk. Ten tweede: het systematisch gebruik van fabrieks-occupaties (in navolging van 1936 en 1947) op een ruime schaal. Overal uit de ramen van de fabrieken triomfeerde rode vlaggen. Ten laatste, het gebruik van het kidnappen van bazen en perifere strijden met politie. Een zekere acceptatie van geweld vond dus niet alleen plaats bij de studenten maar ook bij arbeidersbeweging. Gegeven deze elementen rezen vragen op over hoe lang de beweging moest duren en hoe het gecontroleerd moest worden. De vakbonden wilden de macht maar dat strookte niet met de praktijken van insubordinatie van de werkende klasse. Bovendien waren er scherpe conflicten binnen de stakingsbeweging zelf. Er heerste een rebellie tegen de traditionele onderhandelingsakkoorden.

De derde Mei '68 betreft de libertarische Mei. Deze was even heterogeen en versnipperd als de anderen totnogtoe, en werd primair gekenmerkt door een veranderend moreel bewustzijn, veranderende seksuele verhoudingen, waarbij de opkomst van homorechtenbewegingen een cruciaal element vormden, en een sterke nadruk op individuele vrijheden. Vandaar het libertarische aan deze Mei: traditioneel collectivistisch communisme moest baan ruimen voor de vraag naar de plaats van het individu binnen een socialistische context van een economisch collectivisme. Niet alleen de seksuele, maar ook de culturele wereld kwam voor deze vraag te staan, waardoor er een nieuwe ruimte ontstond in het cultureel landschap. Deze kon op zijn beurt ingevuld worden door nieuwe kunstvormen of nieuwe invullingen van bestaande kunstvormen. Denk aan theater, cinema, de opkomst van improvisering in de kunsten, maar ook politiek expressionisme. Mei '68 is precies de tijd waar Benjamin het nooit over had maar wel anticipeerde. Namelijk de reactie van het socialisme aan het fascistische esthetiseren van de politiek. Er ontstonden nieuwe vormen van politieke expressie vanuit de culturele sfeer, waarbij zich nieuwe vormen van gezamenlijk activisme konden ontplooiën. Deze politieke beweging die in de kunst ontstaat en zich afzet tegen rechts-reactionaire politiek van De Gaulle kan en mag niet anders genoemd worden dan de 'politisering van de kunst'. Duidelijke voorbeelden zijn poëtische slogans op grafisch krachtige posters die destijds ontworpen werden aan l'École des beaux-arts. "La poésie est dans la rue" is een van de poëtische slogans van de periode rond mei '68.

De drie tot hiertoe besproken Mei '68s zijn in zichzelf heterogeen, maar ook onderling is hun verbinding niet duidelijk. Wat men bestempeld heeft als iets unitair homogeen, zoals dit naadloos past binnen traditionele opvattingen over de (pogingen tot) verspreiding van communistisch gedachtegoed, was in feite meer versnipperd dan men dacht. Niet alleen hadden de studenten niet door wat er precies gaande was, ook de arbeiders kenden de volledige implicaties van de tijdsgeest niet, evenals de intellectuelen, kunstenaars en laat staan administratie de Gaulle. De studenten waren volledig betrokken op de bezetting van de Sorbonne, de arbeiders op de fabrieksbezettingen en de kunstenaars namen de theaterzaal Odéon voor hun rekening. Links streed niet enkel tegen rechts-Gaullianisme. Dit laatste was echter wel het gezamenlijk mikpunt van activisme. Maar links zelf was ook totaal versnipperd, waar we vandaag nog steeds de gevolgen van ervaren. De nuance bij links heeft een ronduit zelfdestructief karakter. De vlag dekt zoveel verschillende ladingen dat de symbolische betekenis van de vlag verloren ging. Iedereen verdedigde zijn eigen opvatting over het communisme, waardoor het doel van het vormen van een politieke eenheid volledig opging in de achtergrond van een theoretisch pluralisme. Met andere woorden, de noodzaak van een theoretisch sterke onderbouw voor ideologie mondde uit in de onmogelijkheid van een politieke eenheid. De linksen (gauchisten) waren verdeeld op politiek vlak, maar ook op cultureel vlak, en zelfs in de relatie tussen politiek en cultuur. Er waren fracties die de nadruk volledig willen leggen bij het politieke (voornamelijk Trotskisten en Maoïsten), andere die radicaal voor de kunst kozen (anarchisten, anarcho-communisten), en elke mogelijke mengvorm tussen de twee. De vraag stelt zichzelf: waaraan moeten we denken wanneer we aan Mei '68 denken?

De vierde en laatste Mei '68 getuigt van het einde van een oude conceptie van politiek tussen 1968 en 1978, destijds gedomineerd door het idee van een historische agentschap die de mogelijkheid biedt tot emancipatie. De oude conceptie van een objectieve agent moest vervangen worden door een subjectieve agent. Er was een noodzakelijkheid voor organisatie, voor een proletarische partij. Dat deed vragen rijzen over de Partij, namelijk of deze al dan niet reeds bestond of moest heruitgevonden worden. Alleszins moesten we afdoen met het stalinistisch historisch-materialistisch idee van een agent der geschiedenis. Vanaf de jaren '70 werd het politiek spectrum verbreed. Elke culturele activiteit, strijd of actie kon gezien worden als politiek. Dit gaf een stem aan diegenen die over het oog gezien werden door de traditionele politiciers, zoals vrouwen en etnische minderheden, en doelen die voorheen onserieus werden geacht, zoals ecologie. Hierbij kwam kijken dat een postmoderne politiek zijn intrede deed, waarbij klassieke grenzen tussen politieke overtuigingen en ideologieën vervaagden, waardoor hybride mengvormen op de voorgrond traden.

Studenten en arbeiders gebruikten allemaal dezelfde taal - klassenstrijd, bourgeoisie, proletariaat, aliënatie, reïficatie,... '68 was het punt van het uitsterven van deze taal. Edoch bestaat de vierde Mei '68 tegelijkertijd uit een heruitvinden van deze taal. Het was een radicale kritiek op liberale capitulo-parlementaristische democratie. Onder het motto "Elections are a con" gebruikten ze dezelfde oude marxistische termen om het klassiek orthodox revolutionisme te bestrijden. Vanaf de vierde '68 betekende communisme niet alleen 'een polyvalente egalitaire samenleving die muren naar beneden haalt', maar ook een vorm van politieke organisatie die niet gemodelleerd is aan een spatiale hiërarchie. Mei '68 was een onmogelijkheid die plaats vond. Het was politiek mogelijk om plaatsen te veranderen; het was een prise de la parole en een aandachtige zoektocht naar vormen van organisatie adequaat aan het nieuwe van het evenement.

Wij zijn contemporaines van Mei 68

Wij zijn contemporaines van '68 omdat we namelijk te maken hebben met hetzelfde probleem, dat sindsdien duidelijk is: het klassieke figuur van de politiek van emancipatie was ineffectief. Het doorslaggevende probleem is de nood om te grijpen naar een historische hypothese van een wereld bevrijd van de wet van winst en private belangen - zelfs terwijl we, althans op het niveau van intellectuele representaties, nog steeds gevangen zijn van de overtuiging dat we er niet omheen kunnen, dat de wereld 'is zoals het is', en dat geen politiek van emancipatie mogelijk is. Het is makkelijker te zeggen dat de wereld niet noodzakelijk is zoals ze is, dan dat een andere wereld mogelijk is. Dit is een kwestie van modale logica: hoe gaan we van een niet-noodzakelijkheid naar een mogelijkheid? Welke nieuwe vormen van politieke organisatie zijn nodig om de politieke antagonismen te beteugelen? Een van de meest bekende graffiti boodschappen in Parijs was *Les structures ne défilent pas dans la rue* - structuren wandelen niet op straat. Met andere woorden, de massieve demonstraties van arbeiders en studenten in '68 konden niet verklaard worden aan de hand van Saussureaanse structuralistische termen. De Franse psychoanalyticus Jacques Lacan antwoordde het tegenovergestelde: structuren wandelen op straat! De klaarblijkelijke explosie aan gebeurtenissen op straat waren het resultaat van een structurele onbalans.

Lacan probeerde de protesterende studenten met deze uitdaging: 'Als revolutionairen, zijn jullie hysterici die een nieuwe meester eisen. Jullie zullen er een krijgen.' En ze kregen er een. De anti-kapitalistische protesten van de soixante-huitards supplementeerden de traditionele kritiek van socio-economische uitbuiting met een nieuwe culturele kritiek: de inauthenticiteit van een maatschappij van seksuele en andere oppressies, de vervreemding van alledaags leven, de commodificatie van consumptie enzovoort. Ze voerden betoog voor de autonomie van de arbeider en anti-hiërarchische creativiteit. Sarkozy, voormalig president van de Franse republiek, zei tijdens zijn presidentiële campagne in 2007 dat het zijn taak is om Frankrijk te helpen om over '68 te geraken. Het lijkt erop dat wij over een andere Mei 68 spreken. De kerngedachte wordt vandaag de dag vergeten: de link tussen studentenprotesten en arbeidersstakingen. Wij denken aan '68 als een radicale afwijzing van het liberaal-kapitalistisch systeem.

Het nieuwe kapitalisme heeft deze anti-hiërarchische retoriek triomfantelijk overgenomen. Zoals Boltanski en Chiapello zeggen in *The New Spirit of Capitalism* (1999), nam het kapitalisme in de zeventiger jaren een nieuwe vorm aan. Het verliet de hiërarchische Fordistische structuur van productieprocessen en ontwikkelde zich tot een netwerk-gebaseerde vorm van organisatie die de werknemer initiatief en autonomie op de werkvloer biedt. Als resultaat krijgen we netwerken van multitudes aan participanten die werk organiseren door projecten of in teams, gericht op klanttevredenheid en het algemeen welzijn, of op ecologie. Kortom: het neoliberale efficiëntiedenken doet zijn intrede. Het nieuw kapitalisme presenteert zichzelf als de libertaire opstand tegen de oppressieve organisaties van bedrijfskapitalisme en 'echt bestaand socialisme'. Deze libertaire geest wordt belichaamd door durfkapitalisten als Elon Musk en Bill Gates die zich profileren als de grootste humanitaire die vechten tegen ziektes en armoede. De tegenstrijdigheid wordt duidelijk als we beseffen dat, als wij het toelaten, onze barmhartige weldoener zomaar even het netwerk van onze communicatiemiddelen en sociale relaties zou bezitten. Zodoende heeft het nieuw kapitalisme zich de linkse retoriek van de autonomie van de arbeider eigengemaakt, door het om te draaien van een anti-kapitalistische slogan naar een kapitalistische.

Mogelijkheidsvoorwaarden van een Waarheidsevenement

Zoals een filosoof het betaamt, willen we hier niet een antwoord maar een probleem formuleren. De Sloveense Lacano-hegeliaan Slavoj Žižek zegt het volgende over Badiou's ontologie: ondanks de ellenlange boeken over Zijn en Evenement, lijkt er een ontologie van het event te missen. Het event lijkt een creatio ex nihilo. Wanneer Badiou stelt dat het waarheidsevenement een uitzondering is van de orde van zijn ('er zijn talen en lichamen, behalve dat er waarheden zijn'), voegt hij er, als materialist, aan toe dat het event een draaiing van zijn is, dat het bestaat in de som van de consequenties ervan, de inscriptie in de orde van zijn. Om de bestaanswijze van het event te bepalen hebben we dus een ontologie van virtuele (niet-)zijn nodig, van een virtuele x, enkel aanwezig in diens effect, of zelfs retroactief gegenereerd door zijn eigen effect.

Toen de Franse filosoof Maurice Blanchot gevraagd werd om toe te geven aan het feit dat we ons op een keerpunt bevinden, antwoordde hij stellig: 'als het een feit is, is het geen keerpunt'. De paradox is de volgende: wanneer het event gekend of geweten is, is het niet meer nieuw. Is het nieuw - en nieuwigheid is een wezenskenmerk van een event - dan is het niet geweten. Het Subject van een event is als dusdanig precies deze oscillatie, het interval tussen niet-weten en weten. Het Subject van de waarheid van een evenement wordt gedragen door een meervoudigheid aan individuen die trouw zijn aan dat event. Omdat het nieuwe aan het event een on-gewetene is, is een trouw individu trouw aan een ononderscheidbaarheid. Toch erkent hij het event als evenement met een waarheid en deze waarheid, als ongewetene, zal hij of zij trachten te forceren in het gewetene. Een event is geen event wanneer het nieuwe aan het event niet de coördinaten, de structuur, de curvering van het gewetene verandert (in onderscheid met het fascistisch event dat een simulacrum is van een event, maar in werkelijkheid niets anders is dan een 'conservatieve revolutie'; meer-van-hetzelfde met de schijn van het nieuwe). Een waarheidsprocedure is aldus de procedure die een waarheid van een event aflegt vooraleer het nieuwe ervan deel uitmaakt van het algemeen geweten. Een waarheid wordt gedragen door een Subject dat bestaat uit trouwe individuen die het spoor van het evenement oppikken en doortrekken. Zodoende ontplooit een waarheid zich; het 'slaat een gat in het gewetene'.

Voor de hedendaagse revolutionair loopt hier een spanning op, hij staat in dubio tegenover zijn revolutionaire taak. Aan de ene kant wil de revolutionair, conform aan Badiou, trouw zijn aan een evenement; pakweg de Russische Proletarische Revolutie in 1917. Aan de andere kant, wil de revolutionair de condities scheppen voor een nieuw event. Het eerste event ligt in het verleden, de tweede is een virtuele mogelijkheid voor de toekomst. Het lijkt erop dat we enkel over de mogelijkheid beschikken het verleden te herhalen; naar het verleden terug te grijpen. Dit doet denken aan wat Benjamin de 'linkse politiek van de melancholie' noemt. Met andere woorden, een trouw individu grijpt terug naar een evenement; in ons voorbeeld 1917 of Lenin. Het individu laat diens toekomst afhangen van het verleden. Tegelijk blijkt hij retroactief terug op het verleden. Is dit een louter melancholisch herhalen van een falend verleden? Of, is het denkbaar dat het nieuwe enkel emergeert in de herhaling?

Wat repetitie herhaalt is niet de manier waarop het verleden 'effectief was', maar de virtualiteit inherent aan het verleden en verraden door diens actualisatie. In deze zin verandert de emergentie van het nieuwe het verleden zelf; het verandert retroactief de balans tussen actualiteit en virtualiteit in het verleden, zodat het innerlijk exces niet simpelweg vernietigd wordt of als irrelevant afgewezen, maar, als het ware, getransponeerd wordt in de virtuele staat; terwijl het de emancipatoire imaginatie, als een droom wachtend om gerealiseerd te worden, blijft achtervolgen. Marx en Engels zeggen: communisme is geen te verwezenlijken stand van zaken, een ideaal waaraan realiteit zich moet aanpassen. Communisme is de reële beweging dat de huidige stand van zaken ondermijnt.

Het woord 'communisme' is ons, marxisten, aangereikt al de misleidende naam voor een eindbestemming van onze prehistorie. Ook de notie van 'revolutie' functioneert vaak als een tijd van conclusie; maar het is duidelijk dat het niets concludeert, het heeft geen enkele betekenis naast de betekenis die het verleent aan een andere revolutie: de tweede, van waaruit de limiet van de eerste duidelijk wordt. Het was Lenin die zegde dat politiek een kunst is eerder dan een spontane gebeuren of een wetenschappelijk feit. De traditie houdt vol dat radicale verandering de realisatie is van een droom, een ideaal, dat reeds latent aanwezig is in de situatie waaruit we vertrekken. Het nieuwe, volgens deze opvatting, bestaat in het op hoogte brengen van het oude, zodat alle verandering het bestaan veronderstelt van een situatie compleet met het potentieel voor een oprijzen dat louter ligt te wachten om in actuele praktijk gebracht te worden door bewuste actie. Dit is een paradigma van potentialiteit.

Vervolg -->

Badiou stelt echter een politiek van het onmogelijke voor. Zoals de '68 leuze: *soyez réalistes, demandez l'impossible* - wees realistisch, eis het onmogelijke!

In de afgelopen jaren hebben we verkeerd in een constante situatie vóór het event, waarin een onzichtbare barrière steeds weer lijkt te voorkomen dat er een werkelijke gebeurtenis wordt geboren, dat er iets nieuws ontstaat. Een van de redenen voor deze onzichtbare barrière is de laatste ideologische triomf van het kapitalisme: elke arbeider wordt nu zijn of haar eigen kapitalist, de 'ondernemer van het zelf' die bepaald hoeveel er wordt geïnvesteerd in zijn of haar eigen toekomstige scholing, gezondheid enzovoort, en die voor deze investeringen betaalt door zich in de schulden te steken. We zijn een stap verder dan de formele gelijkheid van de kapitalist en de arbeider voor de wet. Het recht op scholing, gezondheidszorg en zo meer, verandert in de beslissing om ergens in te investeren, net zoals de bankier de beslissing neemt om in een bepaald bedrijf te investeren. De keuzevrijheid die de arbeider wordt opgelegd is een valse keuze; het is de vorm van zijn slavernij. Hoe kan een event ons bevrijden uit deze verlamme situatie? Hoe breken we de situatie met een interventie in sociale en ideologische relaties die het gehele symbolische veld verandert?

Misschien is het tijd om terug te keren naar Hegel - de filosofie is immers nooit over Hegel geraakt. Volgens hem begint het dialectisch proces met een positief idee waarnaar gestreefd wordt. In dit streven ondergaat het idee zelf echter een verregerende transformatie (niet slechts tactische ad hoc aanpassingen, maar een volledige herdefiniëren van zijn essentie), omdat het idee zelf wordt meegesleurd in het proces, wordt bepaald door zijn verwezenlijking. Stel dat een opstand gemotiveerd is door rechtvaardigheid. Zodra mensen er zich mee engageren, beseffen ze dat er veel meer nodig is voor rechtvaardigheid dan alleen de beperkte verlangens waarmee het begon. Op dergelijke momenten gebeurt een opnieuw inkaderen van de universele dimensie van het idee zelf, de oplegging van een nieuwe universaliteit. Deze universaliteit is geen compromis, maar een universaliteit gebaseerd op scheiding. In crisissituaties is scheiding wat nodig is - een scheiding tussen diegenen die maar door willen gaan binnen de oude parameters en diegenen die zich bewust zijn van de noodzaak van verandering. Een dergelijke scheiding is de enige weg naar een werkelijke eenheid.

De Communistische Hypothese

Francis Fukuyama noemde het liberaal-kapitalisme het best mogelijke systeem en verklaarde hierbij het Einde der Geschiedenis. Frappant is dat het leeuwendeel vandaag fukuyamaïst is, zelfs langs linkerkant. Links pleit niet meer zozeer voor een radicale verandering van sociale verhoudingen, maar voor een gematigde maatregel hier en daar, meer welvaartstaat, etc. Toch geeft Fukuyama zelf toe dat zoiets als biogenetica zijn eigen opvatting onderuit kan halen. En het laatkapitalisme staat inderdaad voor problemen; men denke aan problemen omtrent intellectuele eigendom, dat morrelt aan het principe van private eigendom, de opkomst van nieuwe vormen van apartheid, of ecologie. Dit zijn problemen die reëel en universeel zijn, de globale mensheid aangaat. Dit zijn tevens problemen van wat Negri & Hardt 'commons' noemen: onze gedeelde substantie van cultuur en communicatie, onze gedeelde leefwereld, het klimaat en de atmosfeer. Deze problemen zijn historisch uniek en komen buiten het bereik te staan van zowel de staat als de marktsfeer. De utopie van vandaag is het geloof dat het globaal systeem zichzelf indefiniet kan reproduceren. De enige realistische weg is het voorstellen van wat, binnen de coördinaten van dit systeem, niets anders dan onmogelijk lijkt.

Badiou spreekt over de twintigste eeuw als een eeuw van de passie van het reële. De communistische projecten van het vorige siècle zijn catastrofaal uitgedraaid. De Goelag benadert de wreedheid van de Holocaust. Desalniettemin woer het alom bekende Spook wereldwijd door intellectuele kringen die met massale uitroeiingen geen zaak hadden. Communisme zal bestaan zolang er communisten zijn. Vergelijkelijk met de christelijke gemeenschap, de Heilige Geest, bestaat de communistische Idee in en door de gemeenschap. Toch moet men de hierbij niet denken aan een 'agentschap der geschiedenis'. Communisme is geen droom waar iemand aan moet vastklampen als een religie, maar een modus van sociale organisatie dat alleen verwerkkelijk kan worden door de concrete activiteiten van echte mensen.

Een reële politiek weet bovendien niets van identiteiten, zelfs niet van de identiteit van 'communisten'. Het kent enkel fragmenten van het reële, en een Idee van het reële getuigt van het feit dat het werk van haar waarheid gaande is.

Het begin van deze eeuw noemt Badiou het era van 'het reformuleren van de communistische hypothese'. Wat is de communistische hypothese? Deze hypothese bestaat uit drie elementen: een politieke, historische, en een subjectieve. Het politieke element is die van een waarheid, een politieke waarheid. Deze kan in empirische termen beschreven worden: het is een concrete, tijd-specifieke sequentie waarin een nieuw gedachte en een nieuwe praktijk van collectieve emancipatie oprijst, bestaat en eventueel verdwijnt. Voorbeelden hiervan zijn de Franse Revolutie van 1792 tot 1794, Bolsjewisme in Rusland van 1902 tot 1917, de Chinese Culturele Revolutie in 1965-68 of Mei '68. Het tweede, historisch element bestaat uit een samenspel van types van waarheden die van elkaar verschillen en derhalve gesitueerd zijn op differente punten in de menselijke tijd. Hoewel deze waarheden ultiem universeel of oneindig zijn, heeft de ene waarheid retroactieve effecten op de andere die eraan voorafgingen. Dit vereist een trans-temporale toegankelijkheid van waarheden. Tenslotte, het subjectief element. Wat er op het spel staat is de mogelijkheid van het menselijk dier om een keuze te maken om deel te nemen aan een politieke waarheidsprocedure; om een militant van deze waarheid te worden. De mogelijkheid om als actief element te incorporeren in het 'lichaam-van-waarheid', die materiële existentie in een gegeven wereld van een waarheid in de maak. Deze keuze noemen we ook subjectivisatie.

Laten we een Idee nu de abstracte totalisatie van deze drie basiselementen noemen: een waarheidsprocedure, een toebehoren aan geschiedenis, een individuele subjectivisatie. Een formele definitie van 'Idee' kunnen we nu geven: een Idee is de subjectivisatie van een samenspel tussen de singulariteit van een waarheidsprocedure en een representatie van Geschiedenis. 'Communisme' heeft het statuut van een Idee in de zin dat wanneer een incorporatie plaatsneemt, als politieke subjectivisatie, deze term een synthese aanduidt tussen (reële) politiek, (symbolische) geschiedenis en (imaginaire) ideologie. Daarom begrijpt men het beter als operatie dan als concept. De communistische Idee bestaat alleen op de rand tussen het individu en het politieke procedé, als dat element van subjectivisatie, gebaseerd op een historische projectie van politiek. De communistische Idee is het politiek-worden van het Subject van zowel het individu als zijn of haar projectie in de geschiedenis. Vandaag zegt men dat men kan leven zonder idee. Wij zeggen: heb de moed om een idee te steunen, het communistisch idee in diens generieke zin.

Bestond Badiou in 1967?

Voor de lezer bekend met het fenomeen 'Badiou' zal dit een absurde vraag lijken; zeker wanneer men weet dat de Franse filosoof reeds in 1937 het levenslicht zag. Voor de lezer ietwat bekend met de filosofie van Badiou zal deze vraag meer betekenis hebben.

Badiou staat onder andere gekend om zijn eigenzinnige notie van 'subject'. Het subject is zeg maar het effect van een evenement. Het is het geheel van de termen van het evenement, de naam dat het singuliere event kreeg, en een eindig deel van een waarheid, in de configuratie van een generische waarheidsprocedure. 'Subject' verwijst alzo niet naar een individu, maar naar zowel personen als collectieven die trouw zijn aan een evenement in het domein van politiek, kunst, wetenschap of liefde. Deze fidelité is wat een menselijk dier tot een levende mens maakt. Men kan niet leven zonder Idee; leven betekent deelnemen aan iets groter dan jezelf.

We weten dat Badiou trouw is aan het evenement '68; hij participeert aan het subject ervan. Nu herhalen we de vraag: bestond Badiou in 1967, de vooravond van '68? Waar was het 'subject' van Badiou, voor zijn politieke subjectivisatie in '68?

We stellen deze vraag natuurlijk met een knipoog. Bestaat Badiou überhaupt? Hijzelf noemt zijn ontologie een event. Dat zou betekenen dat het nieuwe aan zijn ontologie nog niet gekend is en afhangt van trouwe mensen. Men kan zich terecht afvragen: bestaat Badiou vandaag? Dat is niet per se een absurde vraag; er bestaat immers nog steeds geen entry voor Badiou op de Stanford Encyclopedia of Philosophy. En dat terwijl Badiou naast figuren als Spinoza en Hegel staat; en bovendien nog leeft.

- G. Smits & J. Vanschoren

Kubala

Honderd jaar eenzaamheid

Hij had altijd tegen zijn vrouw gezegd dat hij op zijn veertigste zijn grote meesterwerk zou schrijven. Een kleine poos na het bereiken van deze leeftijd kwam hem de eerste zin van het boek plotseling voor ogen, als door een blikseminslag: 'Jaren later, staande voor het vuurpeloton, moest kolonel Aureliano Buendía terugdenken aan die lang vervlogen middag toen zijn vader hem meenam om kennis te maken met het ijs'; en daaruit groeide inderdaad zijn chef d'oeuvre voort, dat hij op enkele maanden tijd als in een trance zou neerschrijven, terwijl zijn geld opraaakte en zijn vrouw zich genoodzaakt zag via allerhande kunstgrepen nog brood op tafel te krijgen. Het boek werd het grootste literaire succes van de eeuw in Spaans-Amerika en zou de literatuur voorgoed veranderen. De schrijver was Gabriel García Márquez en zijn roman heette *Honderd jaar eenzaamheid*; en het verscheen dit jaar vijftig jaar geleden.

Hij schreef hierna nog grote werken – De herfst van de patriarch, bijvoorbeeld, het groteske en labyrintische hoogtepunt uit het Latijns-Amerikaanse subgenre van de dictator-roman; of *Liefde in tijden van cholera*, waarmee hij klassieke elementen uit de Franse en Russische school van de negentiende eeuw vermengde met het liefdesverhaal van zijn ouders, gesitueerd in een niet nader benoemde stad in de Caraïben, een roman die volledig haaks stond op de toentertijd bloeiende postmoderne dogmatiek, en misschien wel het ultieme argument vormde tegen het postmodernisme; maar *Honderd jaar eenzaamheid* bleef altijd zijn meest beroemde en geliefde werk. Dissonante stemmen als die van Harold Bloom, nog altijd Zeus op zijn troon in de literatuurkritiek, die beweerde dat er te veel gebeurt in *Honderd jaar eenzaamheid*, dat de lezer nooit rust wordt gegund, zijn een zeldzaamheid; overigens lijkt zijn opmerking eerder een loftuiting dan een punt van kritiek, aangezien je juist tegen veel romans kan aanvoeren dat hun breedsprakigheid het tempo niet ten goede komt.

Het tempo is misschien wel het meest markante kenmerk van Márquez' proza in *Honderd jaar eenzaamheid*: als in een plotse opwelling liet hij het sobere, op Hemingway gestoelde proza van zijn vroege jaren achter (net zoals Hemingway is Márquez jarenlang journalist geweest), om barokke en sprankelende zinnen te schrijven, zinnen die elkaar als in een waterstroom opvolgen, zonder witregels of pauzes – en toch staat er geen woord teveel. De reden voor de mondiale populariteit die de roman genoot en nog steeds geniet, moet waarschijnlijk daarin gevonden worden. Bij het beschrijven van personages is hij summier (geen hele paragrafen over de details van iemands kledij à la Thomas Mann), en kiest hij voor de zorgvuldig gewikt en gewogen frase, meestal een beeld of adjectief dat verbaast door zijn oorspronkelijkheid; veel beschrijvingen zouden alleen uit Márquez' pen kunnen komen, zoals die van het personage Melquiades: 'Deze wonderlijke figuur, die voorgaf de sleutel van Nostradamus te bezitten, was een sombere man, omgeven door een sfeer van triestheid en met een oosters aandoende blik die de keerzijde der dingen scheen te kennen.'

In sommige opzichten was hij een iconoclast; zo is de relatief eenvoudige structuur en compositie van de roman ongebruikelijk voor zijn tijd. Hoewel sommige lezers klagen over het ingewikkelde plot en de tientallen personages, die allemaal dezelfde namen dragen (het is niet voor niets een familiechroniek), contrasteert *Honderd jaar eenzaamheid* met de moeilijkheid en het obscurantisme en esoterisme van sommige modernistische werken, de *nouveau roman* en het postmodernisme, dat in 1967 al welig tierde. De hoogintellectuele moeilijkdoenerij van Joyce of Pound, de vrijage met experimentele narratieve technieken van collega's als Fuentes, Donoso en Cortázar, waren niet aan Márquez besteed, wat niet wegneemt dat hij een groot bewonderaar was van Ulysses en de romans van zijn Zuid-Amerikaanse vrienden. Het centrale maxime van het modernisme, het meest eloquent verdedigd door T. S. Eliot, dat stelt dat de kunstenaar alle subjectiviteit moet uitschakelen, de gevoelens van zijn personages op objectieve wijze moeten weergeven, lapte Márquez in elk geval aan zijn laars; daar waar Hemingway (die weliswaar geen modernist was), en in mindere mate Faulkner, ietwat snoeverig drie vierde van de ijsberg onder water laten, trekt Márquez het hele gevaarte van onder het water uit: je zou het bijna tell, and not show kunnen noemen – al ging hij hiermee nog verder in *Liefde in tijden van cholera* dan in *Honderd jaar eenzaamheid*.

Bij Márquez geen stream-of-consciousness, geen metafiction, geen vermenging van genres, geen verwisseling van vertelperspectieven, eigenlijk vrij weinig elementen die zo wetenschappelijk uitgelegd worden in cursussen literatuurwetenschap overal ter wereld: *Honderd jaar eenzaamheid* is a-modern te noemen (in zijn tijd), stond er eenzaam voor, maar refereerde ook niet aan een vroeger tijdperk – het is een volstrekt singulier werk, dat honderden hopeloze epigonen voortbracht die hun heil zagen in het magisch realisme, maar zowel de diepte als de stijl ontbeerden om op zelfs maar minieme wijze in Márquez' voetsporen te treden (de bestsellerauteur Isabel Allende geldt als het schoolvoorbeeld van dit zieltoegende plagieerwerk).

Dit betekent niet dat Márquez een volledig alleenstaand geval was, die ex nihilo literatuur schiep die op geen enkele wijze geïnspireerd was door vroegere auteurs (misschien dat enkel Kafka en Borges daarvoor in aanmerking komen): het proza van vooral het drietal Faulkner, Borges en Juan Rulfo zat in Márquez' bloedsomloop bij het schrijven van *Honderd jaar eenzaamheid*, een invloed die hij zelf nooit ontkend heeft.

Bij Borges is het eerder indirect, je kunt weinig elementen aanwijzen die rechtstreeks uit de Ficciones of de Aleph lijken te komen: er zitten geen labyrinten, spiegels, dubbelgangers in Honderd jaar eenzaamheid, geen verwijzingen naar Spinoza en Schopenhauer; maar er klinken Borgesiaanse echo's in door – Borges' fantastische verhalen waren een aankondiging van Márquez' magisch realisme, zonder stricto sensu hetzelfde te zijn. Met Faulkner heeft Márquez meer gemeen: vooral uit de stijl blijkt Márquez' idolatrie van de grote Amerikaan, die het ook niet had op witregels en zijn lezers dikke tekstblokken te savoueren gaf, met proza dat groots en verbijsterend is. Sommigen gewaagden zelfs van plagiaat, een bewering die vooral stoelt op de schepping van Macondo, Márquez' literaire dorp dat als pars pro toto voor Zuid-Amerika kan beschouwd worden en dat behalve in Honderd jaar eenzaamheid nog in enkele andere verhalen en romans van Márquez als achterdoek figureert; Faulkner schiep zoveel jaren eerder zijn beroemde Yoknapatawpha County, een uitgevonden landstreek waar zowat al zijn bekende romans gesitueerd zijn, en waarmee hij de ziel van het volk van de zuiderse staten blootlegde. Het is een mager argument. De invloed is onmiskenbaar maar de verschillen zijn fundamenteel: uiteindelijk schreef Faulkner geen magisch realisme. Het is een beetje als vroege Fellini (La Strada) vergelijken met late Fellini (Julietta degli spiriti), er blijft van het methodische, koele en nuchtere neorealisme maar heel weinig over in de latere droomwerelden, vol circuspades, in stream-of-consciousness gebrachte fantasmas, christelijke en psychoanalytische allusies en groteske gezichten. Tenslotte is Juan Rulfo's roman Pedro Paramo, waarvan Márquez beweerde hem van voor naar achter te kunnen opzeggen, van onschatbare invloed geweest. De zo meesterlijk door Rulfo getekende sfeer van Comala, het in Pedro Paramo figurende dorp, branderig heet en vol stof, waar de doden nog rondwaren en met sombere stem hun verhaal doen, heeft diepe sporen nagelaten bij Márquez en Honderd jaar eenzaamheid, waarin het verschijnsel van personages die na hun dood nog een treurige existentie hebben ook optreedt.

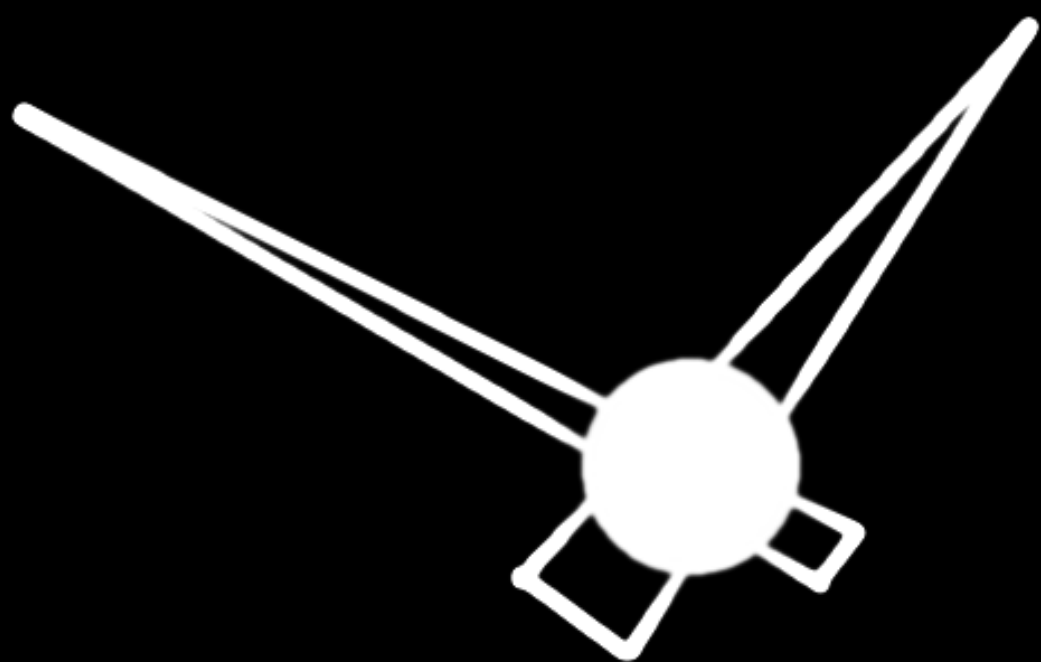
Het misschien wel opvallendste stijlkenmerk lijkt echter volledig uit Márquez' eigen hoed te komen: zoals in elke Márquez-roman gaat hij spaarzaam om met dialogen, die nauwelijks voorkomen, en verkiest hij de sporadische en plotse zin, die door zijn speciale hoedanigheid aan zeggingskracht wint, als een soort van antipode van Dostojevski, die in de Gebroeders Karamazov dialogen oeverloos laat uitdijen, wat soms kan leiden tot verdrinking van de lezer. Er is bij mijn weten nog maar weinig op dit kenmerk gewezen; niet voor niets klaagde Flaubert aldoor dat mensen de stijl gewoon niet zien.

Vijftig jaar na dato heeft Honderd jaar eenzaamheid niets van zijn scherpte of kracht verloren. Het blijft een overdonderend verhaal van bijbelse proporties, het Quijote van de 21ste eeuw, de roman die er in één klap voor zorgde dat het zwaartepunt van de literatuur het volgende decennium in Latijns-Amerika lag. Het magische realisme, een stroming die alleen in Zuid-Amerika had kunnen ontstaan, zal altijd met deze roman verknoot blijven. Het heeft overigens ook zijn tegenstanders: Cormac McCarthy, de Amerikaanse schrijver van o.a. Blood meridian en misschien wel Amerika's grootste nog levende romancier, gaf ooit in een interview te kennen het magisch realisme niet te blijven: 'You know, it's hard enough to get people to believe what you're telling them without making it impossible. It has to be vaguely plausible.' Een opmerking die bewijst dat het platonisme zoveel jaren na Plato bij sommigen nog steeds de geest besmet met misvattingen over de rol van literatuur (en bij uitbreiding kunst).

De literatuur hoeft zich helemaal nergens aan te houden. Het meest onmogelijke gegeven kan het wezen van ons bestaan ontsluiten, op een manier waar het realisme geen pendant voor heeft (wat geen betoog is tegen realisme; ik wijs er slechts op dat er verschillende wegen zijn naar Rome). Uiteindelijk is het de in een monsterachtige kever veranderde Gregor Samsa, die de existentiële angst en onzekerheid van de eerste helft van de twintigste eeuw voorgoed is gaan symboliseren. En net zoals Márquez wuif ik theorieën over metaforiek en symboliek, die in de loop der jaren over dat personage naar voor zijn geschoven, kordaat weg: als Kafka schrijft dat Gregor Samsa in een kever is veranderd, geloof ik dat Gregor Samsa in een kever is veranderd. Zij die onmiddellijk het geheim van een verhaal, de zogenaamd tussen de zinnen verstopte diepere betekenis proberen te achterhalen, in plaats van eerst het verhaal te lezen zoals het is, zijn het plezier vergeten waarmee ze als kinderen de wonderlijke wereld van kinderboeken bezochten, zonder ooit bewust een beroep te doen op de suspension of disbelief. Dit moge dienen als aansporing om bij lezing van Honderd jaar eenzaamheid eerst en vooral te genieten van wat er staat. Getheoretiseer is voor later, of voor ingewikkelde franse filosofen.

P.Kubala

De Wijzer